

د غږ چينه

Ketabton.com

محمد انور وفا سمندر

کتاب پيژندنه:

د کتاب نوم: د غږ چينه
ويناوال: محمد انور وفا سمندر
ايډيټ: محمد عزيز تحريک
ډيزاين او د پښتې طرحه:
چاپشمېر: ۱۰۰۰ ټوکه
خپرندوی: حسام ادبي ټولنه
د خپرونو لړ: ()
چاپکال: ۱۳۸۸ کال ژمی

کور ودانی!

دغه معنوي پانگه د هېواد د بريالي ويناوال، ليکوال او زړه سواندي فرهنگي بناغلي الحاج محمد حسن
حسام په مالي لگښت او ملاتړ د چاپ په گانه سنډال شوه.
کور يې ودان، پر خلاتده پنځونو او فرهنگي يون يې برکت!

د غږ چینه

مخونه

سرلیکونه

1. تقریظ ۶
2. دُعا ۹
3. ځاني کیهان ۹
4. بي جنسه چيني 10
5. یوازینی خدای 10
6. شپه او چوپتیا 11
7. سپینه شپه 11
8. ژوند مینه کول دي ۱۲
9. لوست ۱۲
10. ویره باید ووینځو 13
11. د کلام لاره 13
12. اوس غږ دی 14
13. د سکوت دښته 14
14. بژژرس 15
15. ژوند چې دی موجود ټولو دانو کي 15
16. گوربت 16
17. خدای مینه کوي 16
18. لوی نقاش 17
19. لنډمهالي کورونه ۱۷
20. خپل درمند ۱۷
21. پرته له خدایه نشته ۱۸
22. د زړه په قدمونو ۱۸
23. میراث ۱۹
24. د غږ رود ۱۹
25. د بدن کورگی ۲۰
26. د روح سترگه ۲۱
27. لوی مینه گر ۲۲
28. د کلمي باغ ۲۲
29. د طبیعت ژبه ۲۳
30. سپینه لمبه ۲۳
31. چیرې نه څو ۲۴
32. کور غږوول ۲۴
33. سري کرښي پر غاړو ۲۵
34. د غږ کتاب ۲۵
35. غږ تیارې وینځي ۲۶
36. هستي غږوونکی ۲۷
37. نه لیکل شوی غږ ۲۸
38. د چنار پانې چې شعر وايي ۲۹
39. شعر پیدا کول ۲۹
40. د غږ تاج محل ۳۰
41. بي سواده غږونه ۳۰
42. د غږ سپورمکی ۳۱
43. د بدن ځاله ۳۲
44. د خیال په سترگه ۳۲
45. په مین کلام سره ۳۳
46. د غږ په پلونو ۳۳
47. ښکاریم زه د غږ لپاره ۳۴

48. د نور خوراک ۳۴
49. ټول د مینې له جنسه ۳۵
50. پرته له خدایه هرڅه دروغ دی ۳۶
51. د الوت ډگر دننه دی ۳۶
52. روح تر زمان مشر دی ۳۷
53. د غږ په ډبوه ۳۷
54. مولانا؛ د کلمې سیلانی ۳۸
55. د سمندر رنگین کنډولي ۳۹
56. سکوت غږمبېږي ۳۹
57. هرڅه مینه پیدا کوي ۴۰
58. د مینې څیره ۴۰
59. کیسه، کیسه گر او نندارچي ۴۱
60. د غږ څیره او ننداره ۴۱
61. زړور زړه ۴۱
62. شعر د هرڅه ذات ۴۲
63. بي زړه شپي ورځي ۴۲
64. زه خپل يم ۴۳
65. کله چې زړه له مینې ډک وي ۴۳
66. برخلیک؛ بلنلیک ۴۳
67. بدن پل دی ۴۴
68. د هستي رنگین باغ ۴۵
69. کور مو برخلیک دی ۴۵
70. سکوت ټوله دنیا ۴۶
71. سکوت نا اشنان ژبه ۴۶
72. ژوندی کلام ۴۷
73. د فردي ذهن سیوری دی ۴۸
74. زه د غږ یوه تالنده ۴۸
75. ژوند یوازي ځغلي ۴۸
76. معنویت پیل دی ۴۹
77. د چوپتیا ذکر ۴۹
78. له ذهنه لوڅ ۵۰
79. کامل عشق ۵۱
80. د نااشنا ځمکو مسافر ۵۱
81. دی هر وگری یو ماشوم ۵۲
82. هستي د معنوي غمیو صندوقچه ۵۲
83. هستي پرته له خدایه حس کوو ۵۳
84. څه چې وینو ژوند دی ۵۳
85. د غږ سنکتراش ۵۴
86. مینهگر رودونه ۵۵
87. زړونه د سمندر په لور رواني بیړی دي ۵۶
88. پرته له خدایه څنگه ژوند کوو؟ ۵۶
89. د چوپتیا سپینه کلمه ۵۷
90. خپل شتون راوباسم ۵۸
91. د غږ میدان ۵۸
92. خپل کلی ۵۹
93. د غږ په عمر زاړه او پاخه ۶۰
94. زه خپل ځنځيري ۶۰
95. زړه کي کرل شوي کرښي ۶۱
96. د کلمې کور او کلی ۶۱
97. د ذهن دورې ۶۲

۶۲	۹۸. پټه نڅاه
۶۳	۹۹. ټول باور و
۶۳	۱۰۰. د مینې نینې
۶۴	۱۰۱. مور غروول
۶۵	۱۰۲. نوي کاپي نات
۶۵	۱۰۳. مینه شته؛ ژوند شته
۶۶	۱۰۴. خدای شته

پر تلیز تقریظ

ټولو ته روښانه ده چې هر څوک د خپل زمان او ټولنیز چاپېریال د برلاسو، واکمنو شرایطو (درک، پوهې، عملي تجربې، اقتصادي، سیاسي، عقیدوي، غوښتنو او انساني اړیکو، اړتیاوو) ثمر او محصول دی. که تیرمهال ته ځیر شو، زموږ د وطن د گڼ شمېر شاعرانو او لیکوالو پر اثارو د څوارلسمې لمریزې- لیردیزې پېړۍ په لومړۍ نیمایي کې د مطلقه پاچاهۍ د اغیز رڼه سیوری پروت و، آن تردې پورې چې د ۱۳۵۱-۱۳۱۱ کلو ترمنځ د قلموالو او ادیبانو کتابونه چې د چاپ په گانه سنگار شوي دي. د ډېرو چاپ شویو کتابونو د لومړۍ پښتۍ په دوهم مخ کې اړومرو د اعحضرت محمد ظاهر شاه پاچا عکس چاپ شوی او یو شمېر شاعرانو، لیکوالو د زماني او مکاني مجبوریت له مخې په خپلو کتابونو کې داسې جملې هم لیکلي دي:

«غمر دی ډېر شه پاچا!» او یاداجې «ای زموږ ستر ټولواکه! ستا سیوری دې پاک خدای زموږ له سرو څخه نه کموي!»

خو د شلمې زېږدیزې پېړۍ په دوهمې نیمایي کې هغه مطلقه رژیم ښکته او نسکور شو او پر ځای یې درباري جمهوریت، ورپسې دموکراتیک او بیا اسلامي جمهوري نظام منځته راغی، ځکه نو د شاعرانو زړونو، فکرونو او روحونو د آزاد (خپلواکو) الوتلو خیال او چانس وموند.

اوس (په یوویشتمې پېړۍ کې) هر لیکوال او شاعر د خپل زړه او ذهن په سلا، مشوره د خپلې خوښې نیلې د ادب په اړت ډگر کې څنگه چې یې زړه او سوچ غواړي، په هماغه شان یې یرغه ځغوي، د دولتي واک او سیاسي رژیم ډېره پروا نه ساتي.

په ځانگړي ډول کله چې د غربي (لوېږدې) دیموکراسۍ آزاد لاسونه زموږ تر ټولني راورسي دل، خبره (په ادبیاتو کې) تر آناړشې او ابتدال پورې ورسېده، هر څوک په خپل سر شو. معیاري ژبه، معیاري لیکدود له گډوډۍ سره لاس او گریوان شول.

هیڅوک هېچا ته د تسلیمې سر نه ټیټوي. هر شاعر او هر لیکوال خپل ځان «من» لاسه کوي، چې پاوباندې من نه هم زیات گڼي...

څومره چې زه په خپل هیواد کې په تېرو ۳۹ کلو کې د خپلو خلکو مورال، ذوق او د خوښوني نبض ته ځیر شوی يم؛ د ډېرکیو کلشېبې شاعري (مقلد، ساده، مېنډل نظمونه) له احساساتو ډک شعرونه (د مړده باد، زنده باد چيغې) د لنډو کیسو، داستانونو، ادبي ټوټو متحدالماله (پخوانۍ متداوله، منله شوې) بڼه ډېره خوښې پرې، خو د لږکیو کسانو (د پوهو، مېتکرو او صاحب نظر اشخاصو) زړونه او فکرونه په نوو او ابتکاري تخلیقاتو، شعر او نثر د نوي او پرمختللي پیر (معاصر ژوند) د غوښتنو مطابق اوبه څښي او ادبي تنده پرې ماتوي.

زه چې کله له غیر معیاري خو رښتیني ابتکاري شاعرۍ او لیکوالۍ سره مخامخ شم، وار دواړه زما پاملرنه خپل ځان ته را اوري، نوښتگر اثار مي ډېر زیات خوښیږي. په همدې لړ کې زما مخ ته پرته د ښاغلي لیکوال محمد انور وفا سمندر لنډې ادبي ټوټې د ټولګې په څېر «د غږ چینه» هغه اثر دی چې ما یې له لوستلو څخه ډېر خوند واخیست. قدرمنو لوستونکو!

مور او تاسې ټول خبر یوو او پوهیږو چې هر سمندر غاړی خپل اورېدونکي، هر شاعر-لیکوال خپل لوستونکي لري. دا ځکه چې له یوې خوا ذوقونه او علاقې متفاوتې دي او له بلې خوا څخه فطري استعدادونه، د پوهې کچې او د ژوند عملي تجربې سره توپیر لري. د یو چا به ولسي، فولکلوريک موضوعات خوښیږي، بل به په ادبیاتو کې د باسوادې نړۍ د شهکارونو مینه وال وي، څوک به د دیني، عقیدوي او عرفاني (معرفتي) مفاهیمو ملنګ (پلوی) وي؛ چا ته به رواني، علمي، ساینسي، تخنیکي فنون د ژوند د ایډیال تخیلې ناوې ګرځېدلې وي، څوک به سفسطو کې ورک وي او څوک به په متخصصو فلسفو کې د ژوند او مرګ حقیقت لټوي.

د سمندر صاحب دا ټولګه د اُلفت صاحب د غوره نثرونو څخه رغنده او څرګنده توپیر لري. په دې معنا چې د اُلفت صاحب هنري نثرونه د څوارلسمې پیړۍ د لومړۍ نیمایي (۱۳۵۰-۱۳۲۰ مو کلو) زېږنده، نوښت او شهکارونه دي، هغه نثرونه، ادبي ټوټې د ملایي لیکوالۍ، مذهبي نړۍ لید، د افغاني سُنني ټولني (په پخوانۍ) په منله شوې بڼه د خلکو د ګډ دود په مروجې او ژوندۍ لهجې (ولسي ژبې) د تېرې زمانې په هنري لیکدود لیکل شوي دي. د اُلفت صاحب ادبي ټوټې عام فهمه دي، ځکه یې زموږ په ټاټوبي کې ګڼ شمېر مینه‌وال او پلویان (لوستونکي او خوښوونکي) شته، خو د ښاغلي انور وفا سمندر «د غږ چینه» ادبي ټوټې خاص فهمه دي. دا لنډ خپلواک نثرونه د یوویشتمې عیسوي پېړۍ بچي (لوني-زمان) او ادبي-هنري پنځونې دي.

د وفاسمندر ددغو نثرونو شکل او محتوا دواړه لکه نوی (آزاد) شعر نوي دي. زما په اند او ګومان به دده دا نثرونه په مشرانو (د پاڅه غم‌لرونکو کسانو) کې چې نالوستي او کم لوستي دي، لږ لوستونکي او مینه‌وال پیدا کړي، خو باور لرم چې د هیواد په ځوان او راتلونکي توکم کې به ښاغلي محمد انور وفا سمندر د نوې لیکوالۍ د نوي ادبي سبک د نوښتگر-پیلګر لیکوال په صفت وپېژندل شي. دده ابتکاري لیکني او لنډې ادبي ټوټې به د نورو لپاره د لارې ډیوه او د ادبي یون څراغ شي.

د وفاسمندر په دې کتاب کې مختلفې ادبي ټوټې او بېلابېلې مطالب په هنري ژبه بیان شوي دي. ښاغلي سمندر صاحب د هغو ټولو ناروغیو، بدمرغیو، ستونزو، ناخوالو، کړاوونو، رنځونو، دردونو، د روزگار د تورو دربلو پرتیا او ګرمتیا چې زموږ د زمانې انسان (نر-ښځه) ورسره لاس او ګرپوان دی، پخپله د انسان په نه پاملرنې، بې خبرۍ او د هغه د ناپوهۍ پر ولو باروي.

محمد انور وفا سمندر په خپلو ادبي ټوټو کې غږ (صوت) د خپل ځان او ټولو وګړو ښوونکي بولي. روح تلپاتې موجود ګڼي، خو تصویر ورته د فزیکي جوړښت ظاهري عکس (مؤقتي پدیده) ښکاري.

ښاغلي سمندر صاحب په دې نثرونو کې یوه نوی طرحه لوستونکو ته وړاندې کړې ده. دی په خپلو دې خپلواکو نثري-ادبي ټوټو کې په غیر مستقیمه توګه له خپل لوستونکي سره په جدل او مشاجره (په پوښتنې او ځواب ویلو) بوخت دی. دی غواړي هر لوستونکي د فلسفې په ضد او نفیض مې‌تود، د منطق په زینې د علم، پوهې او درک (معرفت) د مانۍ هسک بام ته ور پورته کړي.

سمندر صاحب شعر ته د غږ رنگینه ټابلو وایي. دی د انساني چاپېریال هر څیز او د هرڅه غږ (آواز) شعر بولي. ځمکه ورته د ارواح ښوونځی ښکاري. د ارواح کور په نور او صوت (غږ) کې ویني. نور او غږ د روح غذا ګڼي.

سمندر صاحب په دې نثرونو کې انسان (لوستونکي) ډېر زیات د فزیکي (ارګانیک-ظاهري) ژوند په پرتله باطني (روحي-معنوي) ژوند ته متوجه کوي او دی خپل لوستونکي دم-قدم د سوچ، تفکر او تخیل د څڼو په ولونو (کوڅېو) کې ځنګوي.

سمندر صاحب په نظر: «له مینې پرته بل هیڅ شی وجود نه لري! ټول غږونه مو د مینې لپاره دي. نومونه مو د مینې پلونه دي.» وفا سمندر لیکي:

«زمور بڼه شيان، زمور مېوې، زمور بڼکلوي، زمور ځلاوي ټول له غږه او رڼا راټوکېدلي. غږ د هستې لومړنی گام دی. هستې، کاینات، ستوري، سیندونه ټول له غږه راغلي او پلي شوي. او مور یو بل ته د غږ او رڼا د سمندر رنگین کڼدولي ورکوو.»

د سمندر په فکر: «روح له آسمان څخه لېرې شوی، په دې مکان او زمان کې میشته شوی دی.»
سمندر صاحب په غېر مستقیم ډول له هر لوستونکي څخه پوښتي چې د خدای (ج) په ارټي هستې کې دا کار ولې شوی دی؟

محمد انور وفا سمندر په خپله دې ټولگه کې مور دې ته ځیر کوي چې: «خدای مینه کوي او مور د مینې له جنس څخه یاستو. زمور د سرنوشت پانه د مینې په رنگ لیکله شوي. سرنوشت مو د بېرته وربللو له مینې ډک بلنلیک دی. زمور راتلل د مینې راورل او وریا وېشل دي. مینه هغه وخت موندل کېږي چې وشي. مور چې څومره مینه ورکوو، لازياته یې تر لاسه کوو. مینه یوازینی څیز دی چې نه اندازه کېږي. مینه بې زمانه ده. مینه ځواني او زړښت نه لري. مینه مرگ او ژوند نه لري.»
درنو همژبو!

که چېرې تاسې بڼاغي او اغلي د قدرمن لیکوال محمد انور وفا سمندر صاحب «د غږ چینه» نثرونه ولولې، نو تاسو ته به روښانه شي چې دده هر نثر دده د پوهې او روح د ژور سمندر له ژور تل څخه راوتلي او راپورته شوي چې متبها مرغلره ده.

زه گران ورور محمد انور وفا سمندر ته ددې تخليقي اثر د لیکلو او چاپولو مبارکي وایم! دده د لاسترو بریاوو په هیله!!!

۱۳۸۸ کال د لیندې ۱۶مه

محمد عزیز تحریک

**د یوازیني خدای په نامه
چې ټوله هستې یې لېره
بڼکلي پیدا کړي**

دعا!

ژوند او چاري مو هغسي چي الله يي غواري.
 او مور هرڅه الله ته سپارلي،
 هرڅه د الله دي. مور ژوند لرو، کورنۍ لرو، چاپيريال او هېواد لرو.
 او ريښتيني دا چي خداى لرو.
 خداى دا ټوله هستي جوړه کړې
 او دا لوى ډگر زمور بنوونځى دى.
 مور ددي پوښتني ځواب پيداكوو چي ژوند د څه لپاره دى؟
 له آسمانونو څخه د روح لېرې كېدل
 او په مادمه، مكان او زمان كې ميشته كېدل د څه لپاره دي؟
 او يوازې همدا شېبه يې وخت دى چي تر ټولو ستره زده كړه وكړو.
 هو، كه هرڅه د خداى په نامه،
 د خداى لپاره او
 د خالصانه ميني له مخي سرته ورسوو؛
 نو د ژوند لويه روژه به مو نيولي وي.
 ذهن تركنترول لاندې ولره او ټول پام د خداى پر حضور راټول كړه،
 د هستي د مكتب بيړنى فصل همدا دى.
 ***

ځاني كيهان

روانه بيړۍ د سرعت او منډو بيړۍ ده.
 اوسنى انسان په تيره بيا لويديځوال انسان چي د تخنيك په جوړه كړي پاچاهي كې حيران او ناهيلي ناست
 دى، د وخت اقتصاد په مخه كړى.
 اوس هغه فرصتونه له منځه تللي چي اروپايي شاهزادگياني په مجللو، خو خاموشو حرامسرايونو او
 ارگونو كې له ميلمه شواليو سره يوازې شي او د پاچاهي كاتب ورته د تېر په دوام د ويكتور هوگو
 د(خوارانو) يا د ليو ټولستوى د (سولي او جگړي) د زر او څو سوو مخو ناول يو څپرکى ولولي.
 ستري ناهيلي او د يوازېتوب په بي څيرې دېوالونو كې را ايسار انسان د معلوماتو نړۍ پكو كړى،
 ځكه نو لنډ، شاربل شوى، خو رنگين كلام د ډېرو په زړونو او حواسو بڼه لگيري.
 نوى شعر، آزاد شعر، سپين شعر، ادبي رنگيني طرحي او د كلام او نثر نور شكلونه ورځ تر بلې نوي
 پلويان خپلوي.
 مور كه په دې ډگر كې په څټ پاتي يو، نو بار يې د جگړې پر اوږو وړ اچوو،
 خو جگړه زمور له نارو سورو او فرمانونو د باندې راوتې!
 نو نن هم كيږي له خپل ځاني كيهان څخه نوي او تازه رودونه، ويالي او لښتي د تورو او كاغذ فصل ته را
 وبهوو.
 راځئ يوځل هسي ځان تجربه كړو چي هيڅوك را پكي تکرار نشي.
 راځئ نه تکرار شو او نه د زاره او تللي متن تکرار واوسوو.
 ***

بي جنسه چيني

بنځه څوك ده؟ بنايي هره بنځه يو ځل ددي پوښتني په هنداره كې خپله څرگنده او نا څرگنده وجودي برخه
 وگوري.
 د ادبياتو د را ټوكېدلو يو لامل همدا دى چي انسان غواري د خپل وجود ورك كيهان وغږوي.

ادبیات که د خیال له جنس قد پورته کړي؛
نو بی له شکه چې انسان ته یوه بشپړه ننداره ورکولای شي.
مور په ورځني ژوند کې؛ راشه درشه کې؛
کړو وړو او د معلوماتو راکړه ورکړه کې مستعمل ژبني ادب کاروو،
خو چې د خیال ځمکو ته ورسو نو لومړنی وینو.
هلته غږ لومړنی جنس دی او په تورو لیکل شوي کتابونه د غږ بهرنی جنس!
انسان که ښځه وي که نر د کلام امانت له ځانه سره لري.
ادبیات د فکر او خیال د فعالیت سپین جوهر دی چې زموږ ذهني، حسي، رواني او حتا په ښه حالت کې
زموږ روحي تندي سروی.
هنر نه نارینه دی نه ښځینه.
ارواح او د نور او غږ سمندر هم داسې دي.
او افغاني ښځې؛ آ د چا خبره دکار لپاره پیدا دي.
ښځې د کورکولو او اولاد راغټولو لپاره پیدا دي.
خو بیا هم ځینې ښځې فرصت مومي، چې د خیال نیلی د ادب په قلمرو کې وځغوي.
د هنري پنځونو په شپه کې ارواح له ښځینه او نارینه کالبوته وځي
او د بي جنسه چيني نور او اوبه څښي. او بي جنسه کلام غږوي.
د خدای پيژندنې نښې، قدرت، خرد او آزادي دي.
انسان داسې موجود دی چې برخليک يې په ځمکه او نور جهان کې د آزادی، خرد او عشق تجربه کول
دي.
انسانان ښځې او نر په خپلو ټولو بوختو سره ددغه ستر هدف د پلي کولو په لاره کې گام پورته کوي.
د روح په توگه د انسان رښتیني عروج هغه وخت پیل کېږي چې ددغه هدف لپاره په اکاهاڼه توگه
وروځي.
ادبیات په سوچه او اصیل حالت سره کولای شي انسان د لويې پوهې سمندر غاړو ته ور ورسوي.
***

یوازینی خدای

مور یو او خدای هم شته.
خدای شته خو پښې، لاسونه، حواس، ذهن دا هر څه ځغلي!
خو دا ټولې هڅې خدای ته نه رسیري.
پښې، لاسونه، سترگې او غوږونه یوازې هغه څه ویني، اوري
او تجربه کوي چې له غرو او رغو او بیا له راز راز شیانو ورته را گرځي؛
نه، ورک به شم؛ خدای شته!
***

شپه او چوپتیا

ډېرځله حرکت یوازې د مادي ملاقات دی.
آسمان هېچا په ځمکنیو پښو نه دی لیدلی؛
نو د حرکت لوری دننه دی؛ مور د هرڅه په وره کې ولاړیو!
راځئ هغه څه وویږو او تجربه یې کړو چې ټول ژوند مو په ډار ور کتلي؛
شپه او سکوت د داسې حرکت غږ پر مور کوي.
***

سپینه شپه

د بڼې شېبې او سپینې شپې پر درشل ولاړو دوستانو!
 تاسو په یوه سپینه شپه کې د برخلیک په لاره نور منزل وهئ.
 سپینه ځکه وایم چې شپه ستاسو هر یوه لپاره سپینه ده.
 تاسو یوازې خپله پریکړه کوئ چې دا سپینه شپه پر څه شي ډکه کړئ؟
 انسان له دومره واک سره راغلی؛ خو لا له خپل واک څخه ناخبرې اوسې.
 مور هغه څه کوو چې د نورو خوښېږي!
 آیا کله مو دا را څخه پوښتلي چې د خدای اراده په څه شي خوشحالیږي؟
 مور هره شېبه د خدای د خوشحالولو واک او وخت لرو؛
 نو ورځئ د سپینې شپې اقلیم ته، د خوب وړیا بیړۍ تاسو هر یو هغو ځمکو ته رسولای شي، چې هیڅ
 مهال مو نه دي لیدلي.
 نوې شپه او نوی سفر زموږ ځاني حق دی.
 ***

ژوند مینه کول دي

ژوند مینه دی؛
 هستي مینه ده!
 دا لمر، دا ستوري، دا سپوږمۍ...
 ټول د هغې ابدې مینې سوغاتونه دي، او مور ته د لوی مینه‌گر کیسې کوي.
 دا له رنگینو کبانو ډک مست سیندونه،
 دا د جگو، جگو ونو ځنگلونه او پریمانه مېوې،
 دا له غمیو ډک غرونه، دا زموږ لوی انساني تېر...
 ټول له عشق او مینې پیدا دي.
 زموږ شرف په دې کې دی چې هستي په مینه وپالو!
 ***

«په هیڅ راز له الهي رحمت څخه بې برخې نه یاستی؛
 مگر دا چې هغې مینې او محبت ته څټ کړئ چې ستاسو لپاره ډالی شوي؛
 د مینې اقلیم چېرې نه دی؛ یوازې په ځان کې سفر وکړئ؛
 تاسو هر یو خپل وړوکی کیهان یاست.»
 ***

لوست

مینه یو سپین قلمرو دی.
 دا قلمرو هیڅ ډول پولې او سرحدونه نه لري.
 د مینې په سپین هیواد کې نه وېرې ته ځای شته او نه شرم ته!
 مینه سپینه ده، پاکه ده، بې عیبه ده... مړینه او زوال نه لري.
 مینه شته؛ خو چې مینه‌گر شو؛ خو چې ومنو خدای مور هیڅ مهال په ځنځیرونو نه یو تړلي؛
 خدای شته؛ مینه شته؛ ټول لوست همدا دی.
 ***

وېره بايد ووينځو

انسان ويريري! خو د وېري موضوع ته نشي ورکتلاي!
 انسان له پي له ډارول شوي؛ ميندي او پلرونه لومړي واکمن استازي دي چې ويره د تازه،
 نوي او ماشوم انسان په ذهن او خاطر وکړي!
 وېره مور ته راکړل شوي.
 وېره اصلي نه ده.
 مور وېره زده کړي؛ کړلي!
 وېره بايد ووينځو!
 زموږ زړه هغه سمندر په ځان کې ویده لري چې وروستی به له ذهن او فزيکي حواسو را جوړ ټول د
 وېري شرمونه؛ وشړوي!
 او مور ته به د خيال او خوب سپيني، تازه، سوچه او بي گناه خوښي را پخلا کړي.
 نو رايي دا له شرمونو او وېرو ډکه ورځ په يوه خالي شپه ورکړو.
 د شپي خيالي گر اقليم کې زموږ او ستاسو د روح بيړي د نور او صوت د سمندر غاړو،
 د خپل نا آشنا وطن په لور، د تللو تلوسه لري.
 مور هم ددغه خاموش جشن د نمائځنو په خاطر خپل زړه پر سکوت ورکړو.
 ***

د کلام لاره

کلام لومړنی دی؛
 کلام تر هرڅه مخکې دی.
 کلام د ټول تخليق زړه دی.
 او کلام شته!
 کلام ژوندی دی. کلام د ژوند اوبه او خواړه دي.
 کلام په زمان او مکان کې له باد او باران او غورځو، پرځو ډک ځغلي،
 اوسي او اروايي د رڼا برجونو ته رسوي؛
 خو د ځوانی او زړښت د فصل تابع نه وي!
 کلام تل تازه دی او هغه وخت پرک وهي، چې مور چوپ شو،
 هغه واورو او هغه ته لاره شو. نو رايي راسره!
 هو، چوپتيا د کلام لاره ده، برکت دي وي.
 ***

اوس غږ دی

انسان د غږ شپي لي دی.
 انسان غږ ښکاره کوي.
 انسان مجسم کلام دی.
 انسان گوري، پوهيزي، اوري او دا ټول غږ دی چې را څرگنديږي.
 زموږ لومړنی عمر هماغه لومړنی غږ دی. او غږ هره «شي به» لومړنی دی.
 غږ تازه، سوچه او ژوندی دی.
 مور غږ راوړو؛ غږ رښتيا کړو. او غږ اوسنی دی.

غبر د اوس غبر دی.
زمانه د مرو، تلو، دبره شویو غرونو هدیره ده.
زمانه نشته؛ زمانه اوس ده او اوس غبر دی.
زما زمانه همدا غبر دی. زه اوسنی یم؛ اوسنی غبر!
یوه بزگرکار کاوه؛
د هغه د لاس پرتیاکو او د وچولي پرخولو وریخي، غنم، جوار او شني شوتلي را وتوکي دلي
او دي ټولو خدای ياداوه او دومره غرونه له چوپه خوله بزگره راوتل؛
خو هغه ټولو بیسواده گانه!
آخر هغه کتاب نه لوسته؛ نه لیکه؛
نه لاره!
***

د سکوت دښته

مور په وینځلو حواسو او سپین ذهن کې، د خیال ډیوه بلوو
او په دغه شعر کې د زړه پر لاسونو بنورو او د هستی په ذات کې نغښتی خورن ریتم په خبرو او غبرېدلو
او (غبر) کېدلو راولو.
هو، سکوت نه لیکل شوی کتاب دی؛
که غواړم تازه څه وپنځوم؛ سکوت ته به کښېنم؛
سکوت کې به کښېنم؛
سکوت به اورم؛
سکوت هم لوستل کېږي؛ هم وبل کېږي، او هم موندل کېږي!
د سکوت دښته دننه ده؛
چېرې چې زه یم او هغه یو راسره دی!
***

بژژژس

باید سپین شو. باید لومړني شو!
مور چې په جنت کې کور خوشي کاوه؛ دا فکرونه، باورونه راسره نه و؛
دا زمور نه دي؛ نه دي!
دا مړه غرونه او مړې سندرې دي!!!
مور باید د حواسو او ذهن تیاره شپه په خپل دننه کې ختمه کړو.
زمور تل کې ځپانده بژژژس د سمندر د څپو غبر دی.
زمور غبر هغه خندا ده چې غاتولو له شمال څخه زده کړي.
زمور ناره هغه غبر دی چې خندا ورڅخه جوړیږي.
***

ژوند چې دی موجود ټولو دانو کې

د غبر او رڼا سیلانیانو!
کاروان مو روان دی؛
کاروان الوزی، لوپړی؛ تېرېږي!

مور د غږ او رڼا مرغلي د غوښو او هډوکو په اوبانو کې سپري د رانه ورک سرنوشت درشل ته خو!
ژوند کاروان دی؛
پیدا کېږي، ځوانېږي؛ زړېږي؛
لوېږي!

دغه د ورمو کاروان هم تېرېږي!
اوس مور او تاسو یو او په ستورو کې ولاړه د سکوت دمه!
شپه تیاره ده؛

خو څه شی نه لري! شپه یو تش فصل دی.
شپه زموږ د خیالونو او زړونو د الوتلو پرمخ تش ټاټوبی دی.
مور په شپه کې، د زړه په سترگه، د خیال په وزرونو ناپیدا ځمکې مومو.
راځئ چې دغه شخصي او خصوصي سفرونه پیل کړو!
لږ شپه وړاندې د میلستیا وړیا باغونه دي او هر څوک ځانگړی میلمه.
جانان اوسي زما او ستا دواړو په زړو کې
لکه ژوند چې دی موجود ټولو دانو کې.
کبیر

***

گوربت

مور په وینځلو حواسو او سپین ذهن کې، د خیال ډیوه بلوو او په دغه شعر کې یې د زړه پر لاسونو
ښوروو
او د هستی په ذات کې نغښتي خور رېتم په خبرو او غږېدلو راولو.
دغه له سترگو پناه پاچا هغه وخت لیدل کېږي، چې انسان د مینې، رڼا او سپيڅلي کلام کانال او شپېلی
شي.

روح د اکاهې له سرمنزل څخه را لېرې شوی دی.
هغه څه چې د روح سترگه او غوږ یې ویني، اوري؛
زموږ د فزیکي سترگو او غوږونو په ژبه نه راځي؛
فزیکي ژبه غوښه ده او غوښه غوښتلاى او ډېرولای شی!
دا ژبه غږ په واک کې نه دي؛
نو مور هغه وخت کولای شو د هستی زړه وویښو، هلته واوسو او هغه درک کړو، چې وینس روح شو.
يو بيباکه گوربت، يو ستور وزرې مرغه!
***

خدای مینه کوي

« خدای له مور سره مینه کوي، نو مور هم باید داسې وکړو؛
مور هم له خدای سره مینه کوو.
مینه ژوند ده.
مینه بهیري.
مینه شنه شوی دنیا ده.
مینه د زړه ساه را کښل دي.
مینه له اسمان څخه را اورېدلي خدا ده.
مینه زما د سترگو لیدل دي.
مینه د خدای خط دی. مینه خدای لیکلي.

مینه د خدای ده. ځمکه د مینې زده کولو مدرسه ده؛
 ځمکه هم مینه ده.
 ځمکه له خدایه راغلي کلمه ده. خدای مینه پنځوي؛
 خدای هرڅه مینه، مینه اوروي.»
 ***

لوی نقاش

ژوند د مینې اولاد دی. هستي د مینې باغ دی. زمور څېرې، رنگونه، نومونه؛
 د مینې راز راز څېرې، رنگونه او نومونه دي.
 هرڅه چې گورو مور ته د مینې راز را اوروي؛
 نو مور ټولي هستی ته خاندو.
 ټوله هستي د سترې مینې ننداره ورکوي.
 خدای هومره نیردې دی چې مینه ده.
 او چې له سترگو، غورو، خولو، اوازونو او زرونو یوازې مینه پرېږدو، هرڅه ورکېږي؛
 هرڅه مینه کېږي.
 هستي د مینې باغ جوړېږي: شکر خدایه! ومې موندلي؛
 هرڅه ستا دي؛ د هستی نقاشي ستا ده!
 ***

لنډمهالي کورونه

څېره، شکل، نوم او هویت زمور لپاره نقابونه دي.
 روح د خدایي نور او غږ له جنس څخه دی.
 دغه ډبرې، نباتات، راز راز ژوندي موجودات او انساني رنگین نفوس؛
 ټول فزیکي قالبونه، کورونه او کالبوتونه دي.
 زمور فزیکي-ذهني هویتونه، د ارواح دغه لنډمهالي کورونه دي.
 د خیال او روح سترگه د څېرې او پوست څنډ ته دغه ستره لومړنۍ بڼکلا لیدلای شي.
 ځکه مور په خوب کې د ځمکې، ستورو، کهکشانونو څنډ ته را څخه ورکې ځمکې لیدلای شوو
 او دا ټول ستاسو سره دي.
 ***

خپل درمند

ورځ زمور کرونده ده.
 هغه څه چې د ورځني تلاش او هڅو په پای کې لاسته راوړو؛ زمور خپل درمند دی.
 دغه درمند زمور له فکر او کړو وړو څخه پوخ شوی.
 دا غلې، داني مور پخپله کرلي، مور خپل کرلي ازغي او الماس ریبو!
 میرانه همدا ده؛
 خپل کښت ته باید غږه ورکړو. تریخ ژوند مو خپله کرلی. درد او غم مو خپل ذهن او هوس زیږولی.
 آسمان او ځمکه مو په انساني پوهې سره لېرې کړي. تیاري، وېرې له مور دباندې راوتلي. شپې پښه له
 دننه را وویسته.

تیاره سرنوشتونه، مرگ، ژوبلی مو له ځانه زېږولي.
 مور په خپلو نتایجو کې هستوگنه غوره کړې. خدای شته؛
 خو خدای نه غم، نه تیاره، نه مرگ او نه هغه دښمنې څېرې دي چې مور یې را ایسار کړي یو.
 خدایه!

څه مې وکړل؟ دوزخ خو ما راوویست.
 دوزخ خو زه شوم.

دوزخ خو ما له اورونو او دردونو او بغارو ډک کړ!
 آ، که ورک شم، هرڅه ورکېږي. بې له خدایه هرڅه ورکېږي.
 بې له خدایه ټول دروغ دي. او هرڅه دروغ دي. خدای شته؛ خو نه بیانېږي.
 ***

پرتله له خدایه نشته

ولي مور خپل درمندونه نه منو!
 ز مور درمندونه پراغزو ډک دي. مور د سرو دانو پرځای ترڅه غوزان او پوچې دانې په لاس راوړي.
 ز مور طبیعت تریخ دی، له خدای څخه گیله لرو.
 گاونډیان مو نه خوښېږي. ذهن مو له شکایتو ډک دی.
 های! خدایه ومې موندلې ته په هرڅه کې راسره یې؛
 شکر: کر زما، کښت زما، لو زما، درمند زما!
 زده مې شول؛ زه هرڅه هغسې کرم چې غواړم یې!
 خدایه! شته یې؛
 زه څه ولیکم؛ پرتله له خدایه څه ولیکو؟!
 نه، نه، خدای شته؛ یوازي خدای شته.
 ***

د زړه په قدمونو

چوپتیا ده. خاموشي خوره ده؛
 زه پروت یم. نه خوځېږم. نه غږېږم.
 ذهن لگیا دی څه کار لري:
 ورځ پای ته رسېدلې،
 ما ښه گڼه نه ده کړې!
 ما ښې نومرې نه دي اخیستي. ماته چا مینه او محبت نه دی راکړی...
 زه له چا څخه ښه خاطره نه لرم.
 زه له دنیا، دنیا دردونو او ډېرو، ډېرو گیلو ډک کور ته راوگرځېدم.
 سکوت کې پټ غږ ځواب را لنډوي، زه دا له خپل زړه څخه اورم، سکوت زما زړه ته لاره لري:
 هرڅوک ځانته پخلی کوي، مور به هم دا خپل پخلي خورو؛
 ترڅو دا تجربه کړو چې د هرچا او ټولې هستې هرکلي ته د زړه په قدمونو ورشو.
 ***

میراث

نو راځئ چې دغه شېبې، دغه فضا په ښو غږونو او ښو غبرگونونو له سره رنگ کړو!

راځئ چاپېريال، کورنۍ ماحول او خپل وجود ته مينه او محبت ورکړو.
 مور د مينې، بنکلا، خیر او محبت باغواني کوو.
 ټوله هستي سپينه ده،
 تياري له ما څخه راوتلي او
 د تقدير دا توري پاني يې را ته ميراث پرې ايښي.
 ***

د غږ رود

ژوند شعر دی او شاعر زه یم.
 شاعر د غږ شپیلې دی. شاعر یو روان او جاري غږ دی.
 شاعر د غږ پر رود ځان ورکړی. شاعر خپل زړه رڼا ته پرې ايښي.
 شاعر خپلې سترگې لمرونو ته خوشې کړي. شاعر خپل غوږونه د خیال په اقلیم کې کړلي.
 او داخل د لمر، سیند او سپوږمۍ له خټې راوتلی مین انسان،
 شاعر انسان او غږ غږونکی انسان،
 هلته لېرې د هماليا له څنډو،
 هلته بر د نارنجو او ناریالو له باغونو،
 هلته د سرو درموندونو او د څپرې له خوبونو،
 هلته د سلگونو زمانو له جنازو بیا او دادی بیا را وینيږي او وچ سکوت غږوي.
 «هلته تخت د لامکان دی په مابین کې چې ځلیري
 سترخالق ور باندې ناست دی او شغلي يې پورته کېږي
 بي حسابې يې لمرونه له شغلي څخه شرمېږي
 حقيقي آهنگ غږېږي او د زړه تل ته رسیري
 دايمي چینه روانه مرگ او ژوند پکې بهیري
 دی جوهر د حقایقو په ظاهر نیستی ښکارېږي.»
 ***

ستر عارف کبير

د بدن کورگی

سهار مې منډې وهلي او دغو کلمو په ما کې خپلې منډې ووهلي:
 پریوځم. غځیرم!
 دادی پښې و غځېدې، لاسونه هم او او و غځېدل،
 ټول بدن په ځمکه پریوت؛ و غځېد.
 زه د خیال په سترگه خپل کالبوت ته گورم. پښو ته گورم؛
 پښې آرامې دي.
 لاسونو ته گورم؛ آرام غځېدلي دي.
 کالبوت ته گورم؛ آرام پرت دی.
 څه شوي هغه ورځنۍ غورځي پرځي؟!
 څه شول هغه د واټنونو څټ ته وهل.
 څه شول هغه د څیزونو، دريځونو، او پایلو لاندې کول- لاسته راوړل؟!
 ما فکر درلود، خیال او احساس مې درلود،
 ژوند او هیلې مې درلودې،
 تلوسي او بیړې راسره وي،

خوندونه او دردونه مې په حواسو زبېښل او ځکل...
نه، دا وچې او تشې او غځېدلې پښې څه نه لري!
په دغو کې هغه ښکلا نشته کومه چې په ما کې روانه وه
او دغو غوښو او پوټکي ورڅخه وړانگې کولې.
زه هغه مینه، هغه چوپ خوند، هغه نه شمېرلې هوسونه نه وینم. څه شی نه دي پاتې.
هغه د خاطر و ښار له ما وتی.
زه یو له غوښو او هډوکو جوړ کالبوت گورم.
زه د ځمکې او آسمان، سیند او توفان، اور او خاورې یوه سره دوره وینم،
چې دلته په دغه پروت بدن کې را غونډه شوي او زما نوم ورباندې سیوری جوړکړی.
پښې او لاسونه، سترگې او غوړونه، خوله او پکې ویده غاښونه گورم؛
خو زه نه يم. دا بدن خالي دی، تش دی.
کالبوت زما نښې نلري. د مینې او اگاهی گوربت له دې بدن څخه الوتی.
دا بدن یو لباس دی، یو واسکت دی، یو پوښ او کورگی دی. زما په کې څه نشته. زما نښې یې هیڅرې
کړي.
دا جسم زما کور دی.
زه په دې کورکې د خدای لیدلو او اورېدلو ته راووتم.
ما په دې کورکې د غرونو او رڼاوو کاروانونه تجربه کړل.
زه په دې کورکې د کلام او رڼا په ډک جام پېښ شوم.
اوس زه وتی يم. دا تش کالبوت دی. دا زما کور دی؛
خو کور زه نه يم. زما بدن د مینې، آزادۍ او آگاهی له جوهره جوړ دی او جوړیږي.
بدن پروت دی، حواس ورڅخه وتي، فکر یې نشته، خیال دمخه ورڅخه الوتی.
بدن کې څه شی نشته، زه هغه نه حس کوم.
بدن ته گورم او وایم؛ ژوند عجیبه باد او باران و چې پردې جسم تیر شو.
ماشومتوب عجیبه لیونتوب و چې دا جسم یې سپین او تازه په پښو وپنځاوه.
ځواني عجیبه اور و، چې دا بدن یې په منو او باغو وپراوه.
او اوس دادی هغه شېبه په شېبه زریږي او شنو خاورو ته ورته کیږي.
دا د سیند او خاورې کنډولې یو موسمي لوبښی دی چې ارواح پکې د خپل نااشنا وطن مینه تجربه کوي.
هی، هی، څومره عمر و نه او منزلونه او د بدن کورونه مې په ځان ځوان او واړه او زاړه کړل؛
ترڅو پوه شوم چې بدن یوازې یو کور دی، یوازې د ارواح لپاره یوه له غوښو جوړه جونه گره.
ارواح یوازې له خدای سره اوسي؛ او ددې هرڅه کور یو دی.
زه يم، خو هغه بدن نه يم.
زه يم، خو هغه جسم نه يم.
زه يم، خو خاوره او اوبه نه يم.
زه يم، خو اور او لور هم نه يم.
زما پته خلا او تشه ده.
زه يم، خو دا بدن نه يم.
دا زما لپاره د ځان پیژندنې اساسي زده کړه وه.
ما تجربه کړه، چې وجود مې یې بدنه اصیل جنس دی.
دا زما لپاره د اروا سفر ته ورته تجربه وه.
خدایه! بس مې دي، ښایي تر ټولو ستره زده کړه همدا وي.
***

د روح سترگه

ژوند بنایست دی.
 ځمکه بنایست ده.
 هستي، ستوري، سیندونه، غرونه، شنيلي او انسانان بنایست دي؛ بنایسته دي.
 هرڅه بنایست دي.
 روح بنایست دی.
 که د روح په سترگه وگورو، هرڅه په بنایست اوري؛ بنایسته کېږي.
 هرڅه د گلونو رنگ اخلي.
 د روح سترگه د مینې سترگه ده.
 روح ټول شیان د خدای گڼي او خدای هر څوک او شی بنایسته پیداکړي،
 نو زموږ سترگو دا تور، برگ، څر شیان او دومره بي شمېره دبنمن له کومه کرل؟!
 کار کار د ذهن او حواسو دی. یوازې د روح په سترگه خدای لیدلای شو.
 ***

لوی مینه گر

رنځور انسان هیلې نه لري، امید یې نشته، خفگان یې ډېر دی؛
 څوک یې مرسته نه کوي!
 هغه نه پر ځمکه سیوری لري، نه په آسمان کې ستوری! هغه گیله من دی.
 هغه تیارو په مخه کړی، خو ناڅاپه د شفا لاس په خپلو غړو احساس کوي
 او د دردونو پېټی یې له اورو لوېږي.
 یوه د جسم شفا ده چې ډاکټر ته به ورځو؛
 یوه د زړه شفا ده او زړه یوازې خدای ته پرانیزو او خدای پر مور خپله مینه اروي!
 مور د خدای په مینه کې ساه اخلو، ژوند کوو.
 زموږ بقا له مینې ده.
 ***

د کلمې باغ

غږ او رڼا د کلام او رڼا د مینه‌گر سمندر په لور زموږ بیړی ده.
 دغه بیړی ورځ تر بلې زموږ دننه جوړېږي،
 مور د وینې او خوب، خیال او زړه د سفرونو په ترڅ کې دغې بیړۍ ته بادوانونه جوړوو او بیړیوان
 کیږو.
 مور به د ورک کور لپاره د زړه ډیوه بلوو.
 دکلمې کاروان په دومره غرونو او رڼاوو کې را روان دی.
 زړه ددې کاروان لاره ده. زړه دکلمې باغ دی او دا باغونه به راوینسوو.
 زموږ غزلي، زموږ شعرونه، زموږ خبری ټول ددغه وچ او کنګل وهلي باغ په لور ور الوزي.
 مور به د زړه باغ له غزلو جوړوو او دا هرڅه به ستر مینه‌گر ته ډالی کوو،
 ځکه چې زړه هم د ستر مینه‌گر کور دی.
 ***

د طبیعت ژبه

د زړه د هیواد هستوګنو!
 تاسو د خدای په غږوره نړۍ کې د ژوند او مینې تجربې کوئ.
 تاسو د باد او باران، تالندې او شپیلۍ د غږ په رڼا کې
 د کلمې رنگونه او بزمونه ګورئ.
 مور کډوال یوو او د غږرڼا دغه کډوالتوب هره شېبه غږوي.
 رځئ د طبیعت ژبه زده کړو.
 آیا له یوه ماشوم سره په دې کار کې سیالي کولای شو؟
 که یو ماشوم په باد او باران، تالندو او لمرونو کې را لوی شي،
 نو هیڅ مهال به په الف او با را سره ونه غږېږي،
 د هغه به د ټول طبیعت ژبه زده وي.
 نه، په خټ به نه ګرځو؛ دا د عقل ژبه هم یو امتیاز دی،
 خو زړه به پرېږدو چې له باد او توفان او سیندونو سره ګډ شي
 او خدای د مینې سندره واورې چې ټول طبیعت ورڅخه جوړ دی.
 ***

سپینه لمبه

استاد مرېد ته وویل:
 مینه لومړی پر زړه باندې کېږي او د مینې په بڼه را څرګندېدلو سره ته آزادي مومي.
 او بیا د آزادي په درلودلو سره ده چې یو انسان ټول حقیقت مومي.
 که چېرې له ټولو شیانو تیر شوو؛ نو حقیقت ټول څیزونه په غېږ کې نیسي.
 مینه یوازې مخ پر بوه خوا لاره وهي، هغه د هستۍ زړه دی.
 مینه د خدای پر لور جذبېږي.
 او مینه هغه وخت را څرګندېږي چې روح راوېښ شي او د ذهن د شیانو، شکلونو،
 حجمونو او ځان ستاېنې معبد د صوت او نور په سپېڅله لمبه کې وسوزي .
 استقلال، خپلواکي او آزادي هغه اصطلاحات دي چې مور د خپل فردي ژوندانه اصلي تل ته رسوي.
 انسان د روح په توګه له آزادي سره اشنا دی،
 خو له کومې چې د زمان او مکان، مادي او انرژي قلمرو ته راغلی،
 نو بیا یو وګړی د ځان لپاره آزادي د مادي قلمرو په پراختیا کې ګوري.
 ***

چېرې نه څو

که چېرې وګړي د نورو د آزادي شخصي قلمرو ته په درناوي سره وګوري،
 او د نورو پر آزاديو تېری و نه کړي،
 د ځمکې پرمخ د جګړې اور سرېږي،
 شخړې او وړانۍ پای ته رسېږي
 او انساني انرژي په مثبت او خلاق عامل بدلېږي.
 تخلیق مثبت دی؛
 خو مور شیان او سړي منفي وینو.
 زموږ منفي لیدل دومره ژور تللي چې پرته له ځان څخه هرڅه منفي برېښي،
 خو خدای شته.
 ځکه هیڅوک نشي منفي کېدلای.

که مو منفي کول پري اېښوول، يوازي خدای پاتې کېږي.
او بيا چېرې نه خو، پرته له خدايه هيچرې نه خو.
***

کور غږوول

د هر وگړي (بنځي يا نر) اصیل هیواد دننه دی.
زما کور د زړه له خاورو جوړېږي.
زړه زموږ د ورکې دنيا کور دی.
زموږ هر يوه دنيا دننه ده. موږ خپله دنيا له ځان سره راوړي،
د حرکت ډگر دننه دی.
موږ پر ځان دننه ور میلېم یو.
موږ راوینيږو.
ویننه مو له خوب سره پیلېږي.
خوب زموږ ورک آسمان، زموږ ورک سپین غر،
زموږ هسکه سپینه ځاله د خیال د سترگې پرمخ پرانیږي.
موږ شپېلی کېږو او خپل کور غږوو.
***

سري کرېښي پر غاړو

زما نسله، زما هي وادواله!
زما د دردونو او خوړونو همزولي جگړه او انسان وژنه
لا هم د اور په ژبه غږېږي او انسان وژنه
لا هم سري، سري کرېښي غاړې او لاسونو ته را اچوي.
زموږ بدن توک توک دی.
او جگړه لاهم موږ چيچي، له موږ څخه ژوند اخلي.
موږ له مینې څخه بي برخي کوي.
او جگړه په زورور غم سره زموږ زړونه را سوخي، را وچوي.
موږ وصل او واده نه لرو.
موږ تنگ او تکور نه لرو.
موږ د واده شپې بستره نلرو.
د واده بستره د مینې له رنگه ډکه ده؛
خو جگړن فکر زموږ په لاسونو دوه نه واده شوي زړونه په وینو نقاشي کوي.
راځئ له دا ډول لاسونو لاس واخلو
او په زړونو کې سره کېښو،
غوږ شئ خدای راسره دی.
***

د غږ کتاب

غږ لومړنی مسافر دی چې د عشق او رحمت له ناپایه سمندر ه څپې را وهي.
غږ د هستی خبرتیا واوروله، او هستي راغله.

ټوله هستي د غږ له کتاب څخه راووته.
پرته له غږ څخه هېڅ شی نشته؛
غږ د وجود کلاګانې جوړوي.
دننه به ولاړ شو. د غږ ویالې او رودونه دننه دي.
ټول مینه وال د غږ پر څپو د ژوند د سمندر ژبو په لور
د خیال پر وزرو وریا الوتنې کوي.
مقصد مو د غږ هیواد دی؛
بیرې هم له خالص غږه را توغول شوي.
دا نه لیکل شوی غږ سپرغی ده او مانو هم مجسم غږ.
د غږ ریا تازه ساه ده؛ زما او هرڅه ساه ده.
غږ او ریا زموږ هستي ده او د ژوند بیرې ده.
موږ د غږ او ریا د هیواد بهر وتي مسافر یوو؛
وطن دننه دی.
په غږ او ریا کې سپرپرو، له غږ او ریا سره منزل کوو
او د نور او رنگ نالیدلي قلمرونه په خپل زړه کې پرانیزو.
***

غږ تیارې وینځي

انسان د غږ شپېلی دی.
هستي ویده ده؛ ترڅو د غږ او ریا سمندر په یاد راوړي.
ژوند هغه شېبه ده چې غږ او ریا به مو د خوب، خیال او تصور په بیرې کې ورولي.
موږ په خوبونو شرمیرو؛ ځکه په خوبونو کې خپل رښتیا-خپل شرمونه وینو؛
خوبونه چاته نه وایو، حتا خپل زړه ته یې نه وایو؛
ایا خپل تل ته له ورکوز بدلو ویریزو؟
موږ د غږ او ریا په وچکالی کې دوتار او سه تار جوړوو.
موږ چینه په سمټو او پولادي سیخانو کې ترو
او اوبه له مارک داره بوتلونو څخه څښو.
ذهن موږ ته د هرڅیز څټ ته یو نه پېژندلی ډار پټ کړی.
ډار او شرم زموږ ذهني ماده ده چې په څیرو او څیزونو یې وینو.
یوازې غږ دی چې زموږ تیاره شرمونه او نه پېژندلي ډارونه وینځي او له منځه وړي.
که غږ نه وي نړۍ وچیري، خوله او غوږونه له لاسه ورکوي،
له لاسو او پښو لویري.
که ریا نه وي نړۍ زریزي، مړه کیږي، ورهکېږي.
غږ او ریا هغه حرکتونه او غورځي پرځي دي چې موږ په تاریخ کې لیکلي.
موږ د غږ او ریا په کیښتی کې راغلي او په ځمکه او ستورو کې تیت شوي یوو.
انسان هغه وخت ویريزي چې غږ او ریا نه وي.
دا مو زړه خاطر ده چې له تیارو ډډه کوو.
د بشر ډېره بوخته داده چې د غږ د غږولو او د ریا درا څرګندولو لپاره له لرگو، اوسپنو،
او پلاستیک څخه وسایل برابرکړي.
موږ داسې فکرکوو، چې ریا او غږ زموږ د کار او فعالیت لپاره لازمي شیان دي،
په داسې حال کې چې ژوند پخپله همدا غږ او ریا دی.
که غږ او ریا نه وي هستي په یوه تور، تیاره او کاڼه کاني بدلېږي.

غبر او رڼا د خدای له آسمانونو او نا اشنا قلمروونو را روان د ژوند رودونه دي.
زموږ دا دنيا او هغه دنيا غبر او رڼا جوړې کړي.
زړونه مو پوهيږي چې آسمانونه له نور او غبر څخه جوړ بي شانه وطنونه دي.
هلته اصيله رڼا او اصیل غرونه چليږي؛
هلته غبر د صافي سندرې له جنس څخه دی؛
هلته نور سيوری نه جوړوي؛
هلته هرڅه د نور او غبر له جنس څخه دي؛
هلته هرڅه د غبر او نور له سمندر څخه راوتلي.
موږ د هغه ستر سمندر وطن ورکي څاڅکي يوو.
زموږ زړونه د سمندر له سندرې پک دي او ځکه کلام غبروو؛
ځکه نثر جوړوو؛
ځکه شعر راوړوو؛ موږ غبر غبرونکي يوو.
او د بي وطنی غم د شعر په شپه او د شپې لى په يوه وچه نغمه غلطوو.
راشئ له کلونو را په کي بند غرونه خوشي کړو.
راشئ د خپل ستر شاعر شعر شو؛ غزله شو؛
مثنوي او دوبيتي شو.
شاعر زما وړک وجود دی.
شاعر خپل غبر شعر ته ور پري ايښی، او شعر راولي.
د ژوندي کلام استاذ په خبره:
«تل خپلواک او آزاد اوسه، خان د الله د غوښتنې لپاره وسيله وگڼه،
باور ولره چې په دې حال کې به ستا ټول ارزښتونه بدلون ومومي.»

***

هستي غبرونکى

حرکت يوازي په فزيکي دنيا کې شتون لري.
او فزيکي دنيا نښو، اشارو، لارو، گودرونو، غرونو، گړنگونو، پولو او سرحدونو نيولي.
دلته به په هر پل او چټولو کې اجازه غواړي؛
دلته به د هر گام تاوان ورکوي؛
دلته به په خپلو تلوگامونو بېرته را گرځي.
او د خپلو پښو تورخاپونه به بېرته وره کوي!
هو ځمکه همداسې ده که نه وړانږي؛
خو د روح لاره سپينه ده. روح پخپله لاره ده؛
لاره يې په ځان کې ده.
روح تل پخپله لاره درومي او دا هيڅ دورې، وړانې او کندي، کپري نه جوړوي.
د غبر او رڼا مينه والو!
ځای ستاسو دی، خبره ستاسو ده، او زمان هم ستاسو دی.
دا ځکه چې غبر او رڼا ستاسو دي،
غبر او رڼا د هرچا دي؛ خو د هيچا نه دي.
غبر او رڼا ځکه معصوم دي؛ ځکه پاک دي چې د ټولو دي؛
خو پر هيچا ککړ نه دي.
غبر او رڼا له آسمانه راغلي رودونه دي چې هستي زېږوي.

هستي په غږ کې ده، په نور کې ده.
 نور او غږ له آسمانه ډک زموږ پر زړونو را ننوځي
 او موږ د خيال پرسترگه دا ټول تجربه کوو.
 ***

نه ليکل شوی غږ

ورځنۍ ژبه زموږ د محاورې ژبه د معلوماتو او اطلاعاتو ژبه ده،
 خو چې شپه شي د کار او بار، معلوماتو او اطلاعاتو نړۍ کډه کوي
 او د چوپتيا او آرامۍ دنيا د شپې له تياره اقليمه زموږ د شخصي او فردي ژوند نا آشنا دنيا کې غږ پر
 غوړوي
 او نه ويلی کلام په غږ راځي.
 آیا کله مو د سکوت ترانه اوریدلې؟
 آیا د چوپتيا شپيلی مو ځان کې نيردي نيردي موندلې؟
 آیا ژوندی وينا مو اورېدلې؟ ژوندی وينا همدا نه ليکل شوی غږ دی!
 غږونه دوه ډوله دي:
 وارناتميک؛ هغه غږ دی چې په کلمه اوږي، شعر، نثر، نظم او متن جوړيږي.
 دا غږونه وېل کېږي، ليکل کېږي
 او فزيکي ژبي جوړوي.
 دهوناتيک؛ هغه غږ دی چې نشي ليکل کېدلای؛
 توري او نښي يې نشته؛
 دا لومړنی غږ دی؛ تلپاتي موسيقي!
 دا غږ شتون لري؛
 خو په ليک کې نه را بنکاري؛
 شتون لري؛ خو هندسه، څېره او اندازه نه!
 ***

د چنار پانې چې شعر وايي

غږ آزاد ټولگی دی. موږ د غږ او رڼا کېوال بچوري ياستو.
 غږ نه ويل شوی شعر دی؛ شعر به موږ راولو!
 غږ هر لورته په هرڅه کې څپي وهي؛
 شعر ته هنداره موږ جوړوو،
 زموږ د خيال دنياگانې د غږ درې او ورشوگانې دي.
 نو ټوله ځمکه مو يو شاعرانه کلی دی.
 عزيزانو!
 د شاعر د کلمې په اوریدلو سره ځانونه پردي مه احساسوئ.
 هر انسان شاعرانه کلمه ده.
 شعر زموږ ژوند دی.
 شعر د لمر ځلانده پلوشي دي.
 شعر د سيند د اوبو غږ دی او د چنار په پانو کې د باد ځغلنده سندرې!
 نو ژوند او هستي د شعر د يوه ستر ديوان بيتونه شول.
 تاسو خپل د خيال باغونه پرانيزئ، هلته يو شاعر ويده دی،

راوینس یې کړی، نوم یې واخلي.
 نوم یې ستاسو په شان دی،
 څیره او بنکلایې هم ستاسو په شان ده؛
 هغه کتې، مټ ستاسو په شان دی.
 ***

شعر پیدا کول

مور شعر زده کو، شعر وایو، شعر لیکو؛
 خو آیا شاعر شوي یو؟
 راځئ په دغو پوښتنو یو څه له ځانه سره تم شو:
 - زه شعر جوړوم که شعر پیدا کوم؟
 - شعر نیکمرغه دی که شاعر یې؟
 - که شعر نه وای زړه مې په کومه ژبه غږاوه؟
 - زه شعر په خیال کې پیدا کوم او که خیال په شعر کې؟
 - که مینه نه وي شعر په پیغور نه بدلیري؟!
 - که غږ نه وای شعر مې له څه شي جوړاوه؟
 - هغه څه چې دننه په زړه کې لرم، څومره یې په شعر کې راوستی شم؟
 - زه شعر جوړوم او که شعر پېدا کوم؟
 - آیا وس نلرم چې ټولې هستې ته شعر ووايم، کله مې دا هڅه کړي؟
 «هستي» یوه ده؛ یوه کلمه؛
 خو له ټولو شعرونو او سرودونو زیاتیري، لا څپې وهي.
 هستي خپله «غږ» ده؛ غږ پر ټولو کاغذونو زیات؛
 خدای همداسې رالیرلی!
 ***

د غږ تاج محل

شعر د غږ یوه رنگینه ننداره ده.
 شعر د غږ وزرې دي. او په دغه سیمرغ کې ازلي شاعر مزل کوي.
 د شاعر کور ها خوا دی.
 پخپله زه هم نه پوهیرم؛
 خو دومره زړه مې نیولی چې د خیال په سیمرغ کې والوزم.
 هر څوک، هر شاعر د شعر له خټې د خپل خیال د ناوې لپاره د غږ تاج محل جوړوي.
 شعر د غږ یوه څیره ده او پخپله غږ لوی شعر دی چې پولي نه لري.
 شعر د غږ او رڼا له جوهر څخه د خیالي مجسمو جوړول دي.
 که چېرې د غږونو جوهر ووینو؛
 که چېرې نه ویل شوی شعر واورو؛
 که چېرې بې تورو او لیک شعر تجربه کړو؛
 نو ټول اورېدلي شعرونه به مو له یاده ووځي.
 ***

بې سواده غږونه

شعر په يوه معنا رېتم دی، آهنگ دی، هارموني ده،
او شعر انډول دی.
که مور د ونې په پاڼو د باد د څپو اورېدلو ته کښينو؛
نو هغه هم يو شعر را اوروي؛
خو بي معنا!
که چېرې د مرغه نارې واورو؛ نو بيا د شعر ځانله قالب اورو؛
خو بي معنا.
ډېر غبرونه دي چې رېتم او آهنگ لري؛
خو معنا نلري يا مور يې په معنا نه پوهيږو
يا مور تر اوسه نه دي معنا کړي؛
نو هستي ټوله شاعرانه شوه او زمور غورونه بيسواده!
مور د معناوالي ژبي شعر اورو، زده کوو او شعر بيا لیکو؛
خو څه وخت به د باد او سيند، توفان او باران،
لمر او سپوږمۍ د غبرونو شعر په يوه نوې ټولگه کې انځوروو؟
هی هی، د طبيعت هر غړی ژوندی شعر دی.
باد شعر دی او توفان ژوندی شعر دی.
پسرلنی نهاگی او د وړانو زیارتونو وچې ونې شعرونه دي.
غر او په غره کې ویده ماران او د گوربت ځالي شعرونه دي.
دنیا د شعر له جنس څخه جوړه ده او زه له کتاب پرته شعر نه لرم.
هی هی، کتابونه خو سترگی (عینکې) شول.
خداپه!
ایله مې دومره زده شول، چې څه مې په سترگه نه؛
په سترگیو لیدلي؛
«سترگه» مې لا نه ده راویننه شوي.
د غږ کڼدو کې به کښېنم؛ گوندي سترگه راویننه شي.
***

د غږ سپوږمکی

ځمکه د روح بنوونځی دی.
روح ددې لپاره د بدن جامه اغوستي، چې د خدای وینن او اگاه همکار او خدمتگار شي.
بدن د ارواح موقت کور دی.
ارواح شپه او ورځ د خپل کور په لور گوري.
د روح کور په نور او صوت کې دی.
مور د عمر په دام کې د زوکړې، ځوانۍ او زړښت له ستوني تېرېږو
او دا خپل برخلیک گڼو؛
خو روح تلپاتی دی. روح د حال په زمان کې دی،
او حال د خدای زمان دی.
روح د کالبوت په خاورین کور کې خوب وری او داسې گڼي چې ذهن ډېر هوبنیار او غمخور سلطان دی.
ارواح به د غږ او رڼا د جام په څښلو سره راوینسیري
او د ذهن پاچاهي به پرځان پای ته رسوي.
ارواح د غږ په سپوږمکی کې خپل ورك وطن ته ستنيږي.

***

د بدن خاله

مور هغه څه-څوک يو چي بايد واوسو.
 مور پخپل دقيق موقعيت او شرايطو کي د بدن خاله پرځان را چاپېره کړي
 او دې له غوښو او اورگانیکو موادو جوړه خاله کي اوسو.
 روح ددې لپاره د کالبوت په خاورين کور کي دېره شوی،
 چي د آزادي، عشق او حکمت په لاره کي خپلي زده کړي بشپړي کړي؛
 نو مور ټول هغه څه يو چي بايد واوسو.
 آه، مور هرڅه لرو، مور د خپلي اړتيا وړ هرڅه لرو؛ نور او غږ د روح غذا ده.
 شکر خدايه دا کتاب چيرته را څخه ورک و،
 دلته خو پرته له ما بل هيڅوک نه و؟
 نه، نه، په دې کتاب لکه چي ما خپله پلټي وهلي وي؛
 هي هي، گناه مي ورکه شوه؛ اخر زه ورک شوم!
 ***

د خيال په سترگه

شپه پخه ده.
 ز مور فزيکي غږي هم ورو، ورو آرام کوي.
 دغو غږو کړی ورځ خپلي چاري بني سرته رسولي، او اوس آرامی او چوپتيا ته ليواله دي.
 د لاسو، پښو له آرام پاتي کي دلو سره سترگي او غوږونه هم آرام کوي؛
 ذهن هم ويديري،
 خاطرې او انگېرني هم هيږيري؛
 خو په دې لوی سکون کي د مور دننه نور حواس راويښيږي.
 مور د بلې سترگي له لاري نه پيژندلي ځمکي او هستی گورو.
 مور بدن نلرو؛ خو گورو.
 پښي نلرو؛ خو گرځو.
 خوله او ژبه او غاښونه نلرو؛ خو غږيږو.
 غوږونه نلرو؛ خو اورو.
 مور هيڅ څرگند حسي غږي نلرو؛ خو هرڅه حس کو،
 حتا گلان، رنگونه، بنکلاوي او ددغه جنت ټوله تجربه وړيا ده
 او دا ز مور لپاره الهي ميلمستيا ده؛
 نو زه هم تاسو او ځان پرېږدم چي د خيال په سترگه د آسمانونو په ميلمستيا ووځي.
 ***

په مين کلام سره

مور د غږ سندرې بول يو.
 مور د غږ رباب او شپي لي،
 ويلون او سرنده يو. مور خپل اصل غږوو.
 غږ ز مور اصل دی.

غبر په مور کي بهيري.
 د مور زړه پر هغه زاړه او لرغوني شاعر ډک دی.
 شاعر زموږ د زړه دنيا په خپله مينه خوځوي، او مور مينه کوو؛
 ځکه چې پرته له ميني هيڅ شي شتون نلري؛
 پرته له ميني د هيڅ شي شتون نشته!
 نو ټول غبرونه مو د ميني لپاره دي.
 نومونه مو د ميني په لور پلونه دي.
 مور په مين کلام سره د ميني کيهان ته ور درومو.
 ***

د غبر په پلونو

غبر عاشق دی؛
 عشق دی. هر غبر په معشوق پسي يوه ورکه چې غه ده؛
 خپله عشق دی.
 مور غبريرو؛ ځکه د عشق په کور پسي لاره نيسو.
 غبرونه زموږ پلونه او گامونه دي د هغه سپين يار په لور.
 مور په غبر کي بېرته کور ته ستنيرو.
 غبر د کور لاره پيژني، او دادی بيا هم پل پورته کوو.
 ***

بنکاريم زه د غبر لپاره

مور بي له دې چې پوه شو، په غبر کي لاره وهو.
 مور د غبر په وزرو سپاره يو.
 غبر غبرولي؛ غورځولي؛ ور بللي؛
 غبر زموږ کور دی.
 غبر لومړنی جنس دی.
 غبر مور راوري او پرې ايښي يو، او دادی په غبر-غبر کي لاره وهو.
 پر مور د ميني غبر شوی؛ مينه شته!
 د مور پر ميني غبر ورځي
 او مور د ميني غبر بنکار کوي.
 زه چې يم؛
 هغه بنکاري دی.
 زه ځم؛ ځان پرېږدم؛
 کور مي د غبر يو سپين څرک دی.
 زه ځم، د خوب پر وزرو الوزم؛ خپل سپين کور ته ستنيږم.
 آه، کور؛ خو همدلته دی.
 کور؛ خو زړه دی.
 شاعر هم زړه دی.
 مينه هم د شاعر او زړه گډه سندر ده.
 راځئ غور شو، خپل زړه ته غور شو.
 د زړه شاعره وايه زه نور نه غبريږم، زه نور نه غبريږم.

***

د نور خوراک

روژه او ذهن پاک ساتل زموږ په زړونو کې د مینې رودونه راوینسوي.
 موږ روژه پرځان، پرخپلو حواسو او پر خپل ذهن جوړه وو چې د زړه کور آباد کړو.
 موږ سپین زړه د دنیا تر ټولو خوراکونو او مېوو او شہوتونو لور گڼو.
 موږ د دنیا دکور ترڅنگ د زړه کور جوړوو.
 زموږ ټوله بنکلا په زړه کې پټه ده. آیا کله زړه ته ورغلي یو؟
 موږ چې د ذهن او حواسو روژه نیسو؛
 نو د غږ او رڼا سمندر دننه غږېره را ته خلاصوي
 او نور او غږ مو خوراک گرځي.
 ***

ټول د مینې له جنسه

د مادي شپي د چوپ اقلیم په دننه کې
 زموږ د غږ او صوت کاروان
 له تاسو سره د آبدیت په لور لاره نیسي.
 موږ غږ راوړي؛
 غږ مو مخکښ دی.
 غږ مو تگلوری دی؛
 غږ موږ وربولي.
 موږ د غږ په پټو او زینو د ورک کور لاره نیسو؛
 موږ ځو، ټول ځو.
 دا د ارواحو ستر کاروان دی.
 موږ په مینه کې د مینې کورته؛
 مینه، مینه ځو!
 موږ د مینې په لور منزل وهو.
 آیا دغه غږونه چې موږ یې کاروو؛ دومره بنایسته دي چې د مینې هیواد ته پښه کېږدي؟
 آه، مینه، مینه یوازنی کلمه ده چې د کور ور به پیداکړي.
 هو، موږ مینې پیداکړي؛
 مینه مو بقا ده.
 موږ مینه یو؛ پیدا مو کړه؛
 موږ ټول د مینې له جنس څخه یو. برکت دې وي پر دې پیژندنې!
 بس لویه خبره همدا وه،
 غوږ به شو چې زموږ په تل کې ویده مینه څه سرودونه را ته غږوي!
 ***

پرته له هغه هرڅه دروغ دي!

زړه زما او هغه کور دی. دا زموږ تر ټولو نیردې حقیقت دی.
 زړه مو په مینه ورکړی؛ د خدای لپاره مو زړه سپین ساتلای.

آخر د خدای دی؛ مور تش یو؛ څه نه لرو؛
خدای شته!
خدای لرو؛
خو په رښتیا څه غواړو؟!
خدای یوازي مینه کوي؛ ځکه شتون لرو؛
ژوند مینې غږولې، روزلې؛
او مخ په لومړني کور بیولای.
مینه خدایي نار ه ده؛
زړه کې څوک نه ځایزي پرته له هغه نه!
خدایه!

څه نشته چې وېي غواړم؛
تا هر څه راته غوښتي؛ ستا د مهر او مهربانی په خزانو یوازي تاسو اگاه یاست؛
زه یوازي غواړم چې ستا د ارادې او خوښې کرونده شم.
غواړم ستا ریاوي او غږونه راشي او ما ټول یوسي.
هو، پرته له خدایه هر څه دروغ دي!
***

د الوت ډگر دننه دی

کلمه مینه ده. کلام مینه دی؛
او همدا کلمه له مور ه ورکه ده.
مور ځکه په شعر زړونه تشوو، چې کلمه مو هېره ده.
مور غږ نه پیژنو، رڼا مو ورکه کړې
او شپې د ډیزلو او غازو په ټپونو او دودونو سبا کوو.
مور د ژوند، مینې او کلام لپاره خپلې کلمې او غږونه د شعر په وزرو کې خوشي کوو.
زموږ د مینې لیک د نا اشنا مرغه په مینوکه کې د رانه ورک یار کور پسې مزل وهي.
د الوت ډگر دننه دی.
مور ورک یو. مرغه هم ورک دی؛
کور هم ورک دی؛
لاره هم ورکه ده او کلام هم!
او ددې ټولو ورکو وړم زموږ له دننه راځي.
هو، شاعر زړه بنديم.
شاعر زړه له سپین اور څخه جوړ مرغه دی.
بنایي گوربت یې نوم وي،
بنایي سیمرخ، بنایي همای...
او بنایي د نور او غږ له جنسه جوړ مرغه!
دا مرغه شته؛
زه خپله یم،
ته خپله یې؛
کاشکې راوین شو!
***

روح تر زمان مشر دی

ژوندی کلام:

«سپې ځلي ارواح په ټاکلي وخت، په خپله فردي طريقه عمل کوي»

روح د عشق سپرغی دی.

دغه ستره نښه په نور او غږ کي راغلي؛

چي په ځان خبری او خدای خبری سره بېرته راويښه او د زړور گوربت په څېر خپل هېرکور ته

الوت وکړي.

روح ستر دی، مشر دی؛

اصلاً عمر نلري.

عمر په زمان پوري تړاو مومي او روح تر زمان مشر دی.

روح راغلی چي لومړني صفتونه زده کړي:

(عشق، اگاهي او آزادي).

***

د غږ په ډيوه

ځمکه ز مور شپه ده

او مور د غږ په ډيوه د خپلو را نه ورکو او هېرو ځمکو لاره وهو.

لاره تياره ده، پته نشته،

پښه ايښول وېرې له ځان سره لري؛

خو ځير به شو،

گوندي (غږ) را باندي وشي؛

غږ واورو!

گوندي کوم ډيوه په لاس سلطان په دومره يوازېتوب راننوخې؛

له هرڅه ډک شو.

راځئ زړه ته لاره ورکړو.

راځئ د زړه په پښو ووځو.

راځئ په زړه ځان وسپارو.

زړه عاشق دی او د اصیل یار کور یوازې په زړه کې ډیره پراښي.

زړه په هغه څه زړه بایلی چې رښتیا هم شته.

زړه ښکلا لیدلي.

زړه د یار له عشقه ډک دی. راځئ زړه ته ځان وسپارو،

هو، رومي مولانا، رحمان بابا او نورو د کلام ستورو همداسې وکړل!

***

مولانا؛ د کلمي سيلانی

مولانا د کلمي اوسیدونکی دی.

مولانا کلمي وغږمباو، تالندو د کلام په اوبو تومنه کړ

او د بریښنا په اور کې ونځېد، وپرکېد؛

مثنوي یې راوړ.

مولانا کلمه پیدا کړه او کلمه یې رسوا کړه.

هغه د عالم، شیخ او مفتي په منصب لولپه شو؛

د مینې گوربت راوړ. هغه مخورتوب او د دانشوری ددبده پرېښوه، له مقام راولوېد، له منزله لوړ ولاړ او داسې ځای ودرید چې سترگو نور نه پېژانده. هغه ته د عمر ټوله (سرمایه) بار او پېټی شوه؛ او بیا یې هرڅه د عشق په قمار ووهل. مولانا رومی خپل نوم او القاب ټول په غږ ورکړل. هغه د غږ او رڼا د استاذ مرید شو؛ هغه د نور نندارې ته ودرید. هغه هرڅه د شمس په نامه له لاسه ورکړل او د هغه د سترگو د څار او ژورې موسیقي لپاره شپیلې شو. هغه په هغه سپین اور کې ځان وسوزاوه، چې د شمس له سترگو ور باندې اورېد. مور غواړو په ذهني سترگو او حواسو او وزرو سره دا مولانا بیا ومومو. زموږ چلند کاغذي مطالعي او کاغذي کلماتو جوړ کړی، او مولانا هغه وخت وزېږید، چې د کلمې بڼار ته د شمس په سترگو ورسید. او دا د هستې تجربه وه. دا د نور او صوت موندنه وه؛ نو مور هم خپل دیوان او دفتر ترو او د کلمې او نور د اصیل جنس د تجربې په هیله سر په بالښت ردو؛ بڼایي د کلمې ژوندی سلطان را باندې پېښه وکړي! هو، چوپتیا د کلمې مور او پلار ده. ***

د سمندر رنگین کنډولي

د غږ او رڼا پر وږم سپرو دوستانو! غږ او رڼا د ژوند دنیا ده. دغې سپېڅلې دنیا کې د ځانونو هرکلی کوو. غږ را اوري. مور د غږ او رڼا کنډر ویالې یو. غږ مور کړي. غږ مور شنه کوي. غږ په مور کې را ټوکېږي. مور او تاسو د غږ او رڼا په ننداره بدلېږو. زموږ بڼه شیان، زموږ میوې، زموږ ښکلاوي؛ زموږ ځلاوي ټول له غږه او رڼا را ټوکېږي. غږ د هستې لومړنی گام دی. هستې، کاینات، ستوري، سیندونه ټول له غږه راغلي او پلي شوي. او مور یو بل ته د غږ او رڼا د سمندر رنگین کنډولي ورکوو. ***

سکوت غږمېږي

شپه چوپتیا راوړي؛ چوپتیا ده؛ ده په سکوت ډکه؛ سکوت څپې، څپې؛ د شي او سړي په شمېر؛ لاري، لاري بهیږي؛ غږمېږي. شپه د چوپتیا په لور روانه ده. شپه د سکوت په لور ور بهیږي. شپه په سکوت کې خپل برخلیک اوري. او مور هم له همدې سره سکوت ته ور کډه کېږو،

هو، خدای شته؛ مور څه غواړو ووايو؟!

***

هرڅه مينه پيدا كوي

سكوت د ميېن ژبه ده؛ مينه ده؛

مينه ده چې هستي پيدا شوي.

خدای پاک دا هرڅه مينه كوي؛

په مينه پيدا كوي.

مينه د تخليق ژبه ده.

هستي خدای غوښتي، او هغه يوازي مينه دی؛ مينه كوي.

مور په هغې هستی کې ژوند کوو چې د خدای له مينې ډکه ده.

راځئ خپلي خواوشا ته يوځل په مينه نظر وکړو.

آيا هغه (گل) چې خدای د «زه» «ته» «هغه» او هر وگړی (نر يا ښځه) په بڼه پيدا کړی،

تر اوسه مو ښکاره کړی؟

آيا ما تر اوسه خپلي دننه ښکلاوي رڼې ليدلي او ښوولي؟

که داسې وي؛ نو جگړې څوک کوي؟ ژوند څوک وژني؟!

تر هغو چې (زه) وژنه کوم؛

بدرنگي ده؛ بدرنگه يم،

دوزخي يم، او خدای مې ورك کړی.

***

د مينې څیره

دنیا د لويې مينې ننداره ده.

د دنيا هر جنس له عشقه دی. هر موجود د مينې څیره ده؛ ننداره ده.

دا مينه ده چې زما او ستا څيرې يې اغوستي.

مور کولای شو له همدې شېبې د مينې په ژبه خبرې وکړو.

اصلي ژبه مينه ده. مورنی ژبه مينه ده، لومړنی ژبه مينه ده!

د مينې په ژبه انسان، حيوان، نبات آن کانی هم پوهيږي.

ډبره تورونکی له ډبرې سره مينه کوي

او ډبره ورسره ښويږي، ښايسته کيږي په څيرو او ښکلاوو را لويږي.

دا لومړنی انځورگر دی چې را ښکاره کيږي!

ډبره هم يوه ويده مينه ده، چې د څټک په غرونو راويښيږي،

زه هم يو ويده عشق يم، چې د رڼا او غږ په سپين اور کې سوځم؛

راويښيږم.

***

کيسه، کيسهگر او نندارچي

ژوند سپينه پانه ده چې مور ورباندې خپل برخليک لیکو.

بدن زموږ ديوان دی؛ لاسونه بيتونه، سترگي غزلي، ذهن نقدونه.

ما خپل شعر هغسې راويستلای، څومره چې را په کې و.

زه په داسې چاپېريال کې اوسم چې پخپله مې ځانته غوښتې او ليکلې.
 زموږ بدن، زموږ ځواني او زړښت، زموږ ناروغۍ او بدمرغۍ زياتره موږ پخپله غوښتې او ليکلې.
 که خپل کره وړه او د فکر ډول ښه تر څار لاندې ولرو؛
 نو پوه به شو چې ماتي او بري مو پخپله غوښتې او ليکلې.
 نو چې هرڅوک خپل ليکوال شو، بيا کيسه، کيسه ليکوال او نندارچي څوک شول؟
 ***

د غږ څېره او ننداره

انسان د کلمې يو څرک دی.
 انسان په نور او صوت کې پروت؛ خو ويده دی.
 انسان ويده کلمه او ويده رڼا ده.
 هغه دکلمې د سمندر کب دی؛
 خو په وچه پروت او ځان سمندرزی گڼي.
 کلمه د هستې هېواد دی.
 کلمه د غږ څېره او سندره ده.
 غږ کلمه په ډاگه کړې او کلمې زه، ته، هغه... ټول.
 ***

زړور زړه

موږ د کلمې شعر غږوو.
 شعر د زړه په گوټو جوړه نقاشي ده
 او زړه هغه وخت نقاش راوځي، چې عشق يې خوب وړ والوزوي.
 عشق د زړه جنس وړ اړوي؛ زړه زړور کېږي.
 عاشق زړه په معنوي الماسو اورې. زړه خپله ژبه داسې مومي؛
 زه شعر بنېم.
 ***

شعر د هرڅه ذات

موږ شپه وینو؛ خو ستورو ته پام نه اړوو.
 موږ ژوندي يو؛ خو ژوند نه کوو؛ ژوند د زړښت په خاطر وکې را په يادوو.
 ټوله هستې زموږ ده او موږ خپله برخه ډېره خواره فکر کوو.
 افسوس چې د شعر ژبه مو پرې ايښې، او گيلې او نيوکې زده کوو!
 افسوس چې د خيال سپين آس مو هېرکړی،
 او د وزرماتو او پښو ماتو ټپسانو او کارغانو غږونه وباسو.
 ژوند شعر دی. هستې شعر ده. دا شپه هم شعر ده،
 نور نو موږ ياستو چې ژوند، هستې او دا شپه بېرته په هغه ښکلي شعر واپړوو، چې د هرڅه ذات او جوهر
 دی.
 ***

بې زړه شپې ورځې

نو شعر څه شو، شعر ذهن تر پښو لاندې کړ.
 ذهن ژوند، هستي، او دا شپه تر پښو لاندې کوي؛
 ځکه نو مور هستي او دا شپه په ستورو کې وچه تياره کېږدی وینو.
 مور شاعر زړه ویده پرې ایښی.
 مور مینه نه ده زده کړې.
 مور د مینې په کولو شرمېږو. مور ښکلاوو ته نه شو کتلاي.
 مور خپل شاعر زړه ماشوم پرې ایښی.
 مور ژوند ته د گناه په سترگو کتلي.
 مور ټول عمر په ناشکری کې تېرکړی؛ نه راوینښیږو.
 دردونه او خنډونه ځکه سر اوچتوي، چې مور مینه شوو.
 په مینه کې (زه) او (ته) سوزي مینه کېږي؛ نو شعر همدا دی!
 کله چې زړه غږیږي، شعر جوړیږي او انسان گوري چې څه شپې ورځې وې چې بې زړه یې تېرې کړي!
 ***

زه خپل يم

غږ او رڼا په مور کې گام اوچتوي.
 مور د غږ او رڼا لارې؛ دريځي یو.
 غږ او نور پر مور لاره لري. د غږ لاره له سپین زړه ده. د نور لاره د خیال سترگه ده.
 او شاعر انسان، ویناووال انسان بل څه نه لري پرته له سپین زړه او د خیال له سترگې!
 شاعر او وینار او وړونکی په مور هر یوه کې دننه ویده دی.
 مور که غواړو بڼه کار وکړو؛ نو خپل ویده شاعر باید راوینښ کړو؛
 هو، شاعر ستاسو خپل دی. ته «خپل» یې. زه «خپل» يم.
 ***

کله چې زړه له مینې ډک وي

د ژوند سفر د کلمې سفر دی د هستی په ستره لمن کې.
 مور له غږ او رڼا راولاړ شوي یو.
 ز مور لاره په غږ او رڼا کې ده.
 غږ او رڼا ز مور هستي را جوړه کړې.
 مور د غږ رنگینې څېرې یو؛ نو له خپلو څېرو سره به پاتې شو.
 ژوندی خبره:
 «کله چې زړه دې له عشق څخه ډک وي نور نو د وېرې لپاره ځای نه شته!»
 ***

برخلیک بنلیک

خدای مینه کوي او مور د مینې له جنس څخه یاستو.
 ز مور د برخلیک پانه د مینې په رنگ لیکل شوي.
 برخلیک مو د بېرته وربللو له مینې ډک بنلیک دی.
 ز مور راتلل د مینې راوړل او وړیا ویشل دي.

مینه هغه وخت موندل کيږي چې وشي. مور چې څومره مینه ورکوو؛ لازیاته یې تر لاسه کوو.
مینه یوازې څیز دی چې نه اندازه کيږي.
مینه بې زمانه ده.
مینه ځواني او زړښت نلري.
مینه مرگ او ژوند نلري.
مینه فقط شته. مینه یعنی زیاته مینه؛
تر پایه مینه؛
د هر څه مینه.
لمر ځکه دومره لوی دی، چې په ټول ځان رڼا او ژوند خپروي.
له لمره چې څومره غواړو هومره گټه اخلو او لمر عاشق دی.
***

بدن پل دی

مور یوازې همدا «اوس» ژوندي یو. پرون مړه ده، سبا لاشته؛ یوازې اوس شته او زه اوسنی یم.
ژوند یعنی دا څه چې یو! زموږ هستي په دغه بدن کې را ټوله ده، او دغه د بدن ماشین لویه ورځ له طبیعت، له خواشیا نړۍ، له خپلوانو، گاونډیانو، او نورو وگړو سره د حواسو له لارې اړیکې نیسي. یوڅه نورو ته ورکوي یا ورته اوروي، یوڅه له نورو را اخلي؛ خو اوس څه نشته. زه دې همدې شېبې زوکړه یم.
بدن زموږ لپاره یو پل دی. هغه څه چې مور یې نورو ته ورکوو یا یې له نورو را اخلو، د همدغه پله له لارې ځي او راځي. آیا دغه د بدن حساس ماشین، دغه د راکړې او ورکړې پل مور ښه څارلی؟! هغه څه چې زموږ په خاطر وکړي، هغه څه چې په ذهن او حافظه کې لرو، هغه څه چې مور ته ښادي رابښي یا مو ځوروي؛ ټول مور په خپله بدن ته ورکوي.
زموږ ذهن او د حافظې ماشین همدا شېبه څه غږونه او کلمات را اوروي؟ ښایي مور له نابڼادو غږونو او منفي افکارو ډک شوي وو؛ خو دا مو پخپله غوښتي. دا چې نړۍ او خواشیا ماحول را ته تور او له تورو غږونو ډک بریښي؛ دا توره نقاشي مور پخپله د خپل وجود دننه را جوړه کړې. مور د ځان ساتنه سمه نه ده کړې.
مور د غږونو او کلمو په یو ډک موسم کې ورځ تېروو؛ خو یوازې مو کاره غږونه، ترڅي خبرې، کرکې، رځي او سخت عاطفي دردونه، پخپله را پرې ایښي، چې زموږ آرامه شپه له چېغو او دردونو را ډکه کړي.
زموږ عصبي نارامۍ، زموږ د تن دردونه، زموږ د زړه خفگان ځکه را منځته شوي، چې مور د بدن د وتو او ننوتو دروازې ښي نه دي څارلي.
مور هغه طلايي لمر، چې ټوله ورځ په چوپ اواز پر مور اورېده او مینه یې راسره کوله؛ نه دی پرې ایښی، چې زړه ته مو را دننه شي.
مور هغه مرغه چې د ونې له پاسه یې وړیا سندرې را ته وپله نه دی پرې ایښی، چې را دننه شي او په مور کې ځاله وکړي او اوس را ته تازه تازه سندرې وغږوي.
مور هغه ماشوم چې بې مقصده یې را ته خندل، په خپل زړه کې نه دی پرې ایښی...
مور ډېر ډېر څه نه دي پرې ایښي چې خیال، ذهن او حافظې ته مو راشي، نو دا د ذهن او حافظې سره شپه مو پخپله جوړه کړې.
که له دې سرې تېې د شپې سرې او چوپې غږې ته ننوځو، ښایي هوسا شو.
ښایي هغه غږونه د زړه په غږونو واورو، چې هیڅ خوله او هیڅ فزیکي اله یې نشي جوړولای.

هيله ده نن شپه يو ښه پيل وي.
 مور د خدای د نور او کلام په لويو کيهانونو کې د خيال مزل پيلوو؛ چې خپل عاشقانه بخت تجربه کړو؛
 چې د عشق، پوهې او آزادۍ د آسماني سرچينې په مينه ناکه غږ کې خپل معنوي سفر پرمخ بوځو.
 ***

د هستی رنگين باغ

هر انسان تر هغه ډېر زور او پوخ عمری دی، چې له څيرې يې ښکاري.
 انسان روح دی، او روح مخکې تر دې چې زمانه پيدا شي، و!
 نو دغه ژوند د روح لپاره يو فصل دی.
 روح له الله څخه راغلی. او له الله څخه ټول راغلي شيان نیک، سم او پرځای دي.
 مور بايد له يو بل سره د هغو رنگارنگ گلانو په شان چلند وکړو؛ چې په باغ کې يو بل ښايسته کوي.
 گلان چې څومره رنگارنگ وي، ښه ښکاريږي؛ او بڼې ښکاري؛
 سرنوشت دادی چې هره الهي زره په ابدې گل واوري.
 آیا مور دا حق لرو، چې د هستی په دومره لوی باغ کې يوازې خپل رنگ ولمانځو.
 يو رنگ څنگه ووينو، رنگونه بايد ډېر وي، چې زموږ جلا رنگ ښکلا پيدا کړي!
 کله چې د معنوي غورځونې هغه پراو ته رسېږو، چې له نورو سره د وېرې، قهر او غرور پرځای په مينه
 چلند وکړو؛ نو د خدايي کور په لور د ورگرځېدلو په لور مو ستر گام اوچت کړی.
 ***

کور مو برخليک دی

د ادب او کلام دوستانو!
 مور غږېږو؛ ځکه چې زړه غږېږي.
 مور غږېږو، ځکه چې زړونه مو کور يادوي.
 مور غږېږو، ځکه چې کور را نه پاتې دی؛
 کور مو برخليک دی.
 مور آسمانونه هيږکړي؛
 مور په وچه کې لويديلي؛
 خپل ستر سمندر مو هيږکړی...
 مور غږېږو، غواړو خپل کور او سمندر را په ياد کړو.
 غږېدل د کور ذکر کول دي؛
 نو د غږ او رڼا د کاروان هم مزلو د نارو له همدې گامونو سره ستاسو خيالونه، احساسات او له نقاشيو ډک
 زړونه ښکلوم او خپلې سرې شونډې د غږ او رڼا پر بام خوشي کوم.
 ***

سکوت ټوله وينا

چوپتيا غږ ده، کلمه ده، پوهه ده؛
 سندرې او ترانه ده.
 آیا کله مو د سکوت په اورېدلو زړه ورکړی؛ سکوت په زړه کې پرې ايښی؟
 سکوت دکور لاره ده.
 سکوت نه ليکل شوی کتاب دی.

سکوت نه زېږېدلی شعر دی.
 ایا مور یوازې په سکوت او چوپتیا کې تازه کلمې،
 تازه افکار، تازه ویناوې، تازه سندرې موندلې، لیدلې او راوړې دي!
 ***

سکوت نااشنا ژبه

مور هغه وخت د یار غږ اورېدلی شو چې غوږ شو.
 غوږ ایښوول لوی هنر دی. مور ټول هنرونه زده کولای شو؛ خو په خپل تل کې ویده سکوت مو لا نه دی
 لوستی؛
 سواد مو وړک کړی!
 دا ځکه چې سکوت بی بیې دی،
 سکوت څوک نه را باندې خرڅوي،
 سکوت وړیا دی، سکوت زموږ خپل دی؛
 مخکې تر دې چې وشو سکوت و. لومړی سکوت و بیا غږ شو؛ راغی هستي یې راوړه.
 سکوت ته به زړه ورکړو؛ خو د کور څرک وکوو. پرې به ږدو چې سکوت خپله نااشنا ژبه زموږ پر زړه
 ولیکي؛
 بی کلامه غږ همداسې لاره کوي.
 ***

ژوندی کلام

مور هغه څه ته هڅه کوو چې د خپلو اړتیاوو په توګه مو منلي او زده کړي!
 خو ښایي دا زموږ اصلي اړتیاوې نه وي! ایا جسم او ذهن زما اصلي اړتیاوې پيژني؟!
 که زما کور په جسمي یا ذهني حسي یا رواني پوږیو کې وي؛ نو ورځنۍ منډې مې د اړتیاوو لپاره دي؛
 خو که کور په بی کورۍ، بی زمانې او بی مکانۍ کې وي؛
 نو بیا خپلو اړتیاوو ته نه یم ورغلي؛ خپلې اړتیاوې مې نه دي په یاد راوړي؛
 خدای شېبه شېبه زموږ پوه، یوه اړتیا را ته منظوره کړي. مور د خپلې اصلي اړتیا څیزونه شېبه په
 شېبه ترلاسه کوو.
 هغه څه چې د خوراک، څښاک، پوښاک او هوسایي لپاره لرو، زموږ خپل نومونه پرې لیکل شوي.
 خدایه! د ژوندې لیک، برخلیک، کلام په خاطر ډېره ډېره مننه!
 آیا دا ژوندی کلام نه دی:
 «د ژوندانه درسونه مور ددې لپاره تزکیه کوي؛ چې غوره کسان واوسو»
 مور دننه په ځان کې د خیال لوی ښار لرو؛
 مور د لطیفو حواسو جلا فصل لرو؛
 مور د خپل پټ ښار په بهرني وره کې حیران ناست یو!
 مور دننه نه دي کتلي؛
 مور دننه څه شی نه دي موندلي؛
 مور خپل د ماشومتوب خوبونه هېرکړي!
 مور وچه خوله او نهار ولاړ یو.
 مور باندې د ښامار کیسه شوي.

مور د ځان دننه شنه او سره کانونه نه دي پرانستي.
 بنايي همدا شي به ز مور لپاره ددغه لوی کشف ډگر وي؛ نو رايي دا وړيا لاره په مخ ونيسو.
 هو، له خوب او خيال سره به يوازي شو.
 ***

ذهن سيوری دی

غږ او رڼا له مور سره دي. مور د غږ په ډيوه د خپلو نا آشنا ځمکو په سفر وځو.
 ځمکي دننه دي؛
 قلمروونه، ستوري او لمرونه ټول دننه دي؛
 د بدن وړوکی کيهان د هستی هنداره ده.
 مور څه شی چې غواړو؛ هغه وينو. تور رنگ د مادي رنگ دی.
 ماده سيوری پيښوي. دغه د شپي سيوری هم د مادي سيوری دی.
 څومره چې ماده انبار کيږي؛ سيوري په مور کي نور هم لوړيږي.
 تياره د مادي دېوال جوړه کړي. او دا ذهن دی چې د حجم هندسه کي ځغلي.
 مور د ذهن رنگونو او سيوريو او دېوالونو را ايسار کړي يو.
 اصلاً سيوری نشته!
 سيوری هغه پوله ده چې ذهن يي پيژني،
 او د ذهن پيژندنه وچه ده، بي ساه ده، او مړه ده.
 مور يوازي د زړه له لاري ټوله هستي په ځان کي ځلولای شو.
 او زړه به غږ مومي. زړه به غږ پسي لاره نيسي، زړه بي پښو ځي.
 زړه سيوری، دېوال، حجم او شپه نه جوړوي.
 او همدا د غږ اصيله رڼا ده.
 ژوندی کلام: «ستر حقيقت په هيڅ کتاب کي نه دی ليکل شوی؛ بلکي ستاسو په زړونو کي ليکل شوی.
 د نړی ټول کتابونه به بي ثمره وي؛ که چېرې ستاسو د زړه له پرانيستلو سره مرسته ونشي کړای!»
 ***

زه د غږ يوه تالنده

سمندر را چليږي. ز مور زړه کي د غږ او نور د سمندر څپي نڅيږي،
 غږ مبيږي، تالنده او بريښنا جوړوي.
 مور د نور او صوت يوه فزيکي ننداره يو؛
 مور د نور يوه، يوه وړانگه يو؛
 مور د غږ يوه يوه تالنده ياستو!
 های، ژوند، هستي، ځمکه، انسانان، څيزونه څومره سپيڅلي دي!
 مور د ستر سمندر د خولي شعر ياستو. مور ځاڅکي يو؛ آبدي ځاڅکي.
 ځاڅکي نه مري.
 ځاڅکي د ژوند له جنسه دي.
 هر څه له آبدي جنسه دي. يوازي څيږي دي چې پور يي اخلو
 او بېرته يي ايسته غورځوو او خپل اصلي وطن ته ستنيږو.
 ***

ژوند يوازي ځغلي

ژوند را پکې خُغلي. شپه او ورځ خُغلي؛
 دا نا پایه ډالی د یار له کوره پرمورن را اوري؛
 مور ته تن او پوست کېږي؛ کور او مالت کېږي،
 مور ته ژوند او چاپېریال کېږي.
 مور ته آسمان جوړوي.
 مور ته ستوري را خړوي.
 مور ته د سپوږمۍ عاشقانه ډیوه بلوي.
 دا هرڅه زما او ستا لپاره دي. مور دومره ستر بزم راتوکولي او آزاد خوشي کړي یو.
 هی هی، هستي څومره عاشقانه منظره لري او زه تازه په دې پوه شوم.
 ***

معنویت پېل دی

مور د نوي شېبې اوسیدونکي یو.
 حاضره شېبه نوي شېبه ده.
 همدا نوي کال، نوي پېل؛ معنویت نوي دی.
 او معنویت د کلمي او نور فصل دی.
 او مور د کلام او نور د فصل اوسیدونکي، او دا هرڅه نوي او تازه دي.
 مور هم دا نوي معنوي کال د زړه په حواسو لمانځو.
 مور د زړه سترگو او غوږو ته ځان سپارو،
 او د هستۍ د معنوي څېرې له لیدلو او اورېدلو خوند اخلو.
 څومره بڼه، هره شېبه کولای شو نوي، تازه او بي جوړې واوسو.
 خدایه!
 شکر د نوي عمر، نوي زمان او نوي پېل په خاطر.
 ***

د چوپتیا ذکر

«ځمکه خو د خدای ده. اسمان خو د خدای دی. دوزخ خو د خدای دی. سیندونه او کانونه خو د خدای دي... پرتله له خدایه د بل چا نوم اخیستل، بل څوک یادول شرک دي.
 ارام اوسه هیڅ نه شته، یوازې خدای. خدای ته ځان او زړه وسپاره، خدای له تاسره دی.
 هرڅه د خدای نښې دي. هرڅه خدای پیدا کړي. او خدایي پوهه کامله ده؛ هیڅ مهال نه تېروځي!»
 شپه همدا ده چې نه غږیږي. څوک هغه وخت نه غږیږي، چې بل غږیږي.
 د یوه دوست بڼه ملگرتیا داده چې بڼه غوږ ونیسي. او شپه غوږ ده.
 شپه اوري.
 شپې څه ته دومره لوی سکوت جوړکړی!
 مور چې چوپ شو، څاروي چې چوپ شي، مرغان چې چوپ شي، بادونه او بارانونه چې چوپ شي؛
 څه به غږیږي؟!
 خدای چې شته زه به څه ووايم!
 خدای چې لرم، زه به څه وغواړم!!
 اه؛ خدایه زه غوږ ږدم، زه غوږ ږدم،
 ټوله چوپتیا ستا له ذکره ډکه ده.

***

له ذهنه لوخ

غږ د رود او باران، لمر او توفان او هرې ساه په څېر روان دی.
 غږ زموږ پېل دی.
 مور له غږ سره شوي یو.
 غږ لومړنی دی، او روح لومړنی دی،
 او پرته له متعال خدای بل هیڅ نشته!
 څېرې د خوبونو څېرې دي، شیان د خوبونو شیان دي.
 مادي پایښت نه پیژندلی خوب دی. څو چې مادي وو؛ خوب او خوبولي به وو!
 زه د غږ یوویده کڼدولی یم، یو نوم یم.
 مور کلام څرگندوو، کلام سپیڅلی دی. هستي سپیڅلي ده.
 غږ، او کلام او هستي ټول ښکلي دي،
 او ښکلا سپیڅلي ده.
 ښکلا د یوې ښکلي ارادې؛ ښکلی تصویر دی چې د خیال سترگه یې تجربه کوي.
 ښکلا شته؛ خو چې ولیدل شي.
 کلام شته؛ خو چې واورېدل شي.
 حقیقت شته، خو چې له ذهنه لوخ ورووځو.
 هرڅه شته، خو چې لیدلو او اورېدلو ته یې سترگې او غوږونه را وینس کړو.
 او داسې سترگې او غوږونه دي چې عرفان او معنویت خوځوي.
 مور د عرفاني دیوانونو او دفترونو په کتلو او لوستلو سره؛ هغه تجربې له ژبې تېروو چې د معنویت
 ستورو د کلمې په ښار او اقلیم کې په یوازېتوب کې کړي.
 لکه د رحمان بابا د کلام او شعر اقلیم؛
 «دا دنیا ده خدای له عشقه پیدا کړي
 د جمله وو مخلوقاتو پلار دی دا»
 دې شني ورشو ته ټول ازاد وربلل شوي یو.
 له ژوندي کلام یو بل غږپ:
 «کله چې د خدای پاک د مینې او عشق په باره کې خبرې کوو، باید په یاد ولرو چې د خدای مینه بې قید او
 شرطه ده.
 خدای دې ته اړتیا نه لري، چې خپله اراده د هغو وگړو له لارې عملي کړي؛ چې په مینه کولو نه
 پوهیږي»
 ***

کامل عشق

یوازي عشق دی چې هستي لري.
 عشق بقا دی.
 عشق ژوند دی.
 عشق زموږ برخلیک دی.
 مور عاشقانه ارادې راوړي؛ د عشق څاڅکي یو.
 مور عشق را زرغونوو؛
 ځمکه د عاشقانه قدمونو واپ دی.

مور که خپله اراده عاشقانه کړو، او يوځل ټولي هستی ته په عاشقانه سترگو وگورو؛
 نو ټولي تيارې سم له واره مري. تيارې حقيقت نلري.
 تيارې هغه دېوالونه دي چې ذهن زموږ د روح پرخواوشا جوړکړي.
 يوه بله ژوندی وينا:

«مور په ژوندانه کې له ټولو هغو شرايطو سره مخ کېږو؛ چې ژوند يې لري. او له کوم ژوند سره چې مخ
 يو، هماغه ژوند دی چې مور يې وړتيا ترلاسه کړي. همدا بشپړ عدالت، بشپړ حقيقت، او همدارنگه کامل
 عشق دی.»
 ***

د نااشنا ځمکو مسافر

د وخت ژوندی ويناوال هارولد کلمپ:
 «غم مه کوئ، هر څوک په ټاکلي سطح کې قرار لري. ځينې له تاسو پورته او ځينې ټيټ دي. او دا څه
 غوره والی لري؟ تاسو يوازې دا غواړئ چې د خدای لپاره پاکه مجرا او وسيله واوسئ!»
 راځئ يوځل د زړه په سترگو يو بل ووينو. راځئ يوځل د زړه په ژبه له يو بل سره وغږيو.
 مور هر يو يوازې يو.
 زموږ ټولو اصلي وطن ليرې دی.
 مور ټول د ناپيدا ځمکو په لاره ور روان مسافر ياستو.
 زموږ اصلي ټاټوبی مينه ده.
 مور مينه ورکه کړي، ځکه په شيانو له يو بل سره خفگان کوو، جنگيرو، مړه کېږو؛ بيا به پيدا کېږو؛
 ځکه چې جنگيرو.
 مور څومره چې د شيانو پرسر يو بل وهو، ټکوو هومره مو اصلي مينه ورکېږي، ليرې کېږي.
 يوازې مينه ده چې مور ته بنادي، آرامي او امن راوړي.
 ***

دی هر وگړی یو ماشوم

«نو ته خدای لري. له خدای سره يې؛ خو پردي شرميرې؛ له خلکو له عادتونو شرميرې.
 داسې بنسکاري چې زړه دې له خدای څخه ډک دی؛ خو لا ماشوم دی؛ نوی راوینش شوی او ته هغه نه
 پرېږدي چې راوینش شي، له ځانگړو راپاڅي او تا ته ځان بنسکاره کړي. له تا سره وغږېږي.
 واوره! بنه يې زده کړه؛ له هغه پټ ماشوم څخه چې نه پلار لري، نه مور لري؛ خو ستا په زړه کې له دا
 دومره زمانې ویده دی، پخلا شه!
 له ما يا هغه مه وېرېږه. له هغه د هېڅ شي شرم مه کوه. داسې يو ماشوم د امنې په زړه کې هم و؛
 د مريم په زړه کې هم و. د هر انسان په زړه کې هم دی... هغه که راوینش شي؛
 شيان، ځمکه، اسمان، ستوري، کائنات، لمرونه، سپوږمۍ گانې، وختونه، فضا... هرڅه ورکېږي.
 هرڅه به وي؛ خو له خدای سره!»
 کلمه جاري ده. کلمه غږېږي.
 مور، شيان، څيزونه، مرغان، څاروي، ستوري او د رود اوبه ټول دکلمي حاضر فصل جوړوي.
 مور که ددغو کلمو غوږ په ځان کې پرانيزو هستي ټوله مينه ناکه کېږي؛
 نو مور څه غواړو، چېرته روان ياستو؟
 ***

هستې د معنوي غميو صندوقچه

مورن هغه څوک یو چې باید واوسو. نورکسان هم هغه څوک دي چې باید واوسي.
 هستي د ستر عشق له برکته را جوړه شوي؛ دغه بڼه يې موندلې.
 مور پرته د عشق له ظاهرېدلو بل څه نه وینو.
 هستي د زمان او مکان په قلمرو کې د خالص عشق انعکاس دی؛
 نو هېڅ شی اضافي، بې حایه او ناروا نه دي.
 یوازې زموږ ذهن دی چې ځان روا او نور ناروا فکر کوي.
 مور باید له ټولې دغې هستۍ سره چې کرکه مو ترې کړې، او بده مو گڼلې؛
 روغه وکړو؛ مینه وکړو.
 سوله یوازې په عاشقانه زړونو جوړېږي.
 زموږ ژوند، چاپیریال، هیواد، دنیا عاشقانه ارادې جوړ کړي؛
 خو مور په مینه شرمیږو، د عقل او فکر لویان یو؛
 خو ماشومان نشو مینه نشو کولای!
 ***

هستي پرته له خدایه حس کوو!

مورن د الهي غږ او نور په دنیا کې اوسو.
 هر وگړی، هر ژوندی موجود، هر څیز؛ نومول شوی؛ په ډاگه شوی.
 هر وگړی یو خالص غږ دی چې مور یې نوم-کلمه یادوو.
 هر څیز یو غږ دی؛ منعکس غږ؛ ټول غږونه مور ته غږیږي.
 رڼا زموږ ده.
 دغه دوه آبدی جریانونه ټوله هستي تغذیه کوي.
 مور چې څه خورو،
 چې څه څښو،
 چې څه مور ته د ژوند ځواک را کوي؛ ټول د غږ او نور له سمندر را اورېدلي د عشق مېوي دي.
 مور غږیږو؛ خو غوږ ایښودل مو لا نه دي زده کړي.
 مور خپل غږونه اصیله او برتره ژبه گڼو او د طبیعت په میلیونونو ژبو هېڅ نه پوهیږو.
 مور هستي د خپل لگښت هټی گڼو؛ خو هستي د خدای ده. هېڅ شی پرته له خدایه نشته.
 له هرڅه به ووځو؛ خو د خدای له قلمروه، د خدای له مینې، د خدای له هستۍ نه شو وتلای.
 مور هرڅه وینو، هرڅه اورو، هرڅه حس کوو؛ خو خدای... آ، سوځم؛ نه یې شم ویلای!
 ***

څه چې وینو ژوند دی

هغه ژوند چې په یوه لیرې او یوازې وچ زړې کې دی، په ما او تا کې هم دی.
 خدای هماغومره د ما هم دی چې د زړې هم دی.
 ستوری هماغومره هغه یوازېني ته ورنیږدي دي، چې د تبت د وچو ډاگونو وچ کانی نیږدي دی.
 خدای شته او تر هرڅه نیږدي نیږدي؛
 له نیږدې هم رانیږدي دی؛
 له «ځان» چې ورتیږ شو!
 خدای دلته دی، هلته دی... نو زمان او مکان له کومه شول؟ ماده او انرژي له کومه شول؟
 خدایه! حقیقت یوازې ته یې؛ زه دېوال یم او ټول دېوالونه مادي دي!

دا ما څه وکړل؟ ذهن مي ډک، جیبونه مي ډک، گيډه مي ډگه؛
خاطري مي ډکې، کور کهول ډک، کلی او کوڅه هم ډک...
زه د دروغجن زمان او دروغجن مکان دروغو پرسولې او لوړ کړی يم.
زه نه يم؛ دا هرڅه زره زره د خدای دي. او خدای د ټولو دی.
زموږ هره ساه، هر اواز، هر حرکت او هر پرک د خدای دي.
خدایه! څه چې دي ستا دي؛ نو هغه څه دي وشي چې ستا اراده يې غواړي.
شکر، خدایه په دې دعا سره مي زره ته ډېره خوښي راغله.
خدایه! غواړم زره مي همداسې سپين او تازه او له رنگونو ډک پاتې شي!
د نور او کلام دوستانو!
ژوند وکړئ؛ ژوند کول او د ژوند همکار کېدل لويه دعا ده؛ وگورئ ژوند څومره سپين دی.
راځئ خپل قضاوتونه له ژوند څخه پاک کړو، راځئ خدای ته سپين ور روان شو.
اها، زموږ ټولو کاروان سپين دی.
برخليک څومره بنکلی شو؛ برخليک تک سپين شو.
غور ږدم، ژوندی استاذ په زړه کې غږېږي:
«يو له هغو څيزونو څخه چې د حق د استادانو په حضور کې يو وگړی ورته لاره مومي؛ هغه د ځان په
دنده کې د الهی عشق موندل دي. دا د وجود هغه نه پيژندلې برخه ده چې د چا پام نه ورگرځي هلته دې
عشق او مينه ومومي.»
***

د غږ سنگتراش

د الهی عشق لوړو ته رسېدل، د هر روح برخليک جوړوي.
موږ ددې لپاره ځمکنې شو؛ چې ورک آسمانونه بيا ولټوو.
موږ يوازې شو، چې د عشق په غږونو او رڼاگانو د خدای او هستی خدمت وکړو.
موږ ارواوي يو.
ارواوي الهی سپرغی دي.
روح د غږ په پښو او د رڼا په سترگو ځان وپني، د ذهن او حواسو تيارې او ژورې پيژني او خپل اصیل
وجود پرانيزي.
او اوس د کلام موسم دی.
کلام د هستی اساسي جوهر دی.
ارواح د کلام په الماسو خپل آسماني بنار جوړوي.
او د غږ او کلام سنگتراش ته بيا شاعر وايي.
شاعر د کلام له غږونو نه د فرهاد د اوبو چې نه راباسي.
او دا ټول د عشق برکت دی؛ نو دادی جوړه شوه؛
کوم شاعر چې د خدای له زماني وم؛ وزېږېدم!
شاعرانه زوکړه د هر سنگتراش فرهاد د زړه ودانۍ ده، چې تاسو ته يې وروڼه پرانيزي.
دلته د مينې ساه چليري، او مينه ده چې هستی ته ساه ورکوي؛
راځئ د خيال په وزرو د رڼا د برجونو او د غږ د رودونو په لور شعروال ور والوزو!
***

مينهگر رودونه

غږ د کلام ټاټوبی دی او رڼا د غږ همزولی آبدی جريان!

ژوند او ژوندي د غږ او رڼا د ستر سمندر څپې او موجونه دي چې د هستۍ په زړه زړه کې لاره وهي. شیان او څېرې، نومونه او دريځونه ټول د غږ او رڼا مرجانونه، لعلونه، صدفونه او الماسونه دي چې ارواوو اغوستي.

مور د غږ او رڼا پر اوږو خپل لوی سفر پیل کړی او بیرته د هسک لوړو ته څېژو. غږ او رڼا د خدای دي.

غږ او رڼا د لوی متعال مینه‌گر رودونه دي. او مور د غږ او رڼا د رودونو او سیندونو لامبوزن؛ کور ورکي کبان!

هو، هستي «زه» «ته» «هغه» دومره شاعرانه شول!

د غږ او رڼا، له غږ او رڼا ډکو ستورمزیو!

غږ ستاسو لپاره دی. رڼا ستاسو لپاره ده. بل څه نشته؛

هرڅه د غږ او رڼا راز راز کالبوتونه، کورونه، مانی او غرونه دي چې ذهن یې د سپاینس او مادي پر ژبه کاره واره راژباړي.

ټول غږ او رڼا لري او له ځانه ویشي او په خپل فکر، خیال او احساساتو کې روزي او د ځان پيژندنې او خدای پيژندنې په تجربو کې ځلوي.

مور ته لمر او ستوري، مور ته سیندونه او چېني، مور ته گلان او بوراگان، مور ته خدای او خپل زړه؛ ټول خپل دي.

نو د لمر او ستورو سترو میلمنو؛ کوربنو!

غږ او رڼا ستاسو خپل جنس دی. غږ او رڼا د ټولو دي؛ خو د هی‌چا نوم نه دی پرې لیکل شوی.

مور هر یو جلا، جلا، خو ورسره د غږ او رڼا د کورنۍ یې جنسپته وگړي یو.

مور لومړنۍ سپرغی یو.

مور لومړني غرونه یو.

مور د ستر سمندر سپین سپین څاڅکي یو؛

ذهن او حواسو مور ته نومونه، قومونه، نژادونه او سرحدونه جوړ کړل،

او مور ځمکنی شو.

اوس زموږ ذهن او حواسو غږ او رڼا په تورو او هندسي کلمو کې ایسار کړي

او همدا د کلمو او تورو هندسه زموږ لیک دی، زموږ ادب دی، زموږ شعر او شاعري ده.

***

زړونه د سمندر په لور رواني بیړی

راځئ خپل زړه سپین خوشي کړو، د خیال وزرې واغونډو او د غږ او رڼا په کاروان کې،

هغه ستر سمندر، هغه ستر لمر او هغه نه لیدلي اقلیم ته کډه شو.

سمندر د څاڅکو وطن دی.

مور لوی وطن هی‌رکړی او د دېوالونو او برجونو په تنگو او تیارو، بی‌لمره او بی‌غږه سوږو ننوتی یو.

مور سمندر خوشي کړی؛ خپلې تندي په ترڅو او له اوره ډکو دوزخي اوبو سپروو.

مور هلته یو؛ چې باید واوسو.

ژوند سپي‌څلی دی. شي‌به سپي‌څلی ده. چاپېریال او ماحول سپي‌څلي دي. مور باید سپین گامونه واخلو.

سپین گامونه مور د سمندر بچي زېږوي؛

مور «سمندري» د سمندر گامونه او قدمونه یو؛ خو چې راوینس شو.

راځئ زړونو ته ورشو، زړونه د سمندر په لور رواني بیړی دي.

دغه بیړی ذهن باندي مه ایل کوئ.

د زړه بیړی له ذهن او حواسو وتي ستورمزي سپورمکی ده.

زړه چې پرانیستل شي؛ بیا خدای شته؛ بیا حرکت نشته؛

بيا هرڅه رسي دلي دي. بيا ټول مزل شوی دی.
 هو همدا مو غوښتل، سپينه زمانه همدا ده، سپين وطن همدا دی، سپين گامونه همدا دي.
 مور همهاغه شو چې غوښتل مو! برکت دي وي.
 ***

پرته له خدایه څنگه ژوند کوو؟

زه څه يم؟
 ژوند څه دی؟
 زه ولې دلته يم؟
 آیا ژوند یو ناڅاپي او پخپل سر قدم دی؟
 آیا کله مو ځان داسې پوښتلی! آیا کله مو ددغو بنسټیزو پوښتنو د حل زیار ایستلی!
 آیا که زه ددغو پوښتنو ځواب ونه مومم؟ ژوند راته په کولو ارزي؟!
 د نور او کلام موج د حق له لور استاذ شمس څخه څنگه پر مولانا ولگید!
 د اگاهی دغه لمر د مولانا اصیل وجود(روح) و غور اوه.
 دغي معنوي تودوخي د يوه مسافرروح پر مخ د بېرته سنتي دلو لاره پرانيسته
 او مولانا د هسک په لور ختلي زیني په ځان کي دننه را ویني کړي او اوچت ولاړ؛
 وخوت او دا واټن يې په سرود او څرخنده نڅاه سره وواهه.
 شمس:
 «لومړی ځل مې چې رومي ولید د مطالعي لپاره د زیاتو کتابونو بار يې له ځان سره درلود، کتابونه مې
 ترې واخیستل، او د اوبو په ډنډ کي مې واچول او ورته مې وویل:
 اوس باید د حق په طریقه ژوند وکړي!»
 نو ځکه مور غر غروو؛ په خوله یا په تار او بله هره تخنیکي یا سازي اله غروو.
 مور د نور د معرفت لپاره څراغونه، ډیوي، شمعدانونه؛
 د اوبو بریننا، د تېلو او غازو رڼا د ساینس پر ژبه جوړوو او خپل کورونه او محلونه ور باندي سپینوو،
 رڼوو.
 مور د غر او رڼا مینه له پیله له ځانه سره لرو.
 ***

د چوپتیا سپینه کلمه

نو دوستانو راځئ په دې نوې شپه کي د یو بل لپاره د مینې دريځي شو. راځئ یوبل ته مینه ورکړو.
 مینه په کولو ترلاسه کیري، همدایي الهي قانون دی.
 راځئ دغه سپین قانون په خپل زړه کي ووینو.
 راځئ یوبل سپین سپین ونومو.
 مور په شپه کي یو. شپه چوپه ده. شپه نه غریږي. شپه نه غرېدلې کلمه ده؛
 شپه سپینه ده؛ خو چې له مادي پرته ولیدل شي.
 چوپتیا د شپې ژبه ده. مور خپله ژبه له سهاره تر ماښامه کاروو، او لا چې چوپ شو؛ فکر کوو!
 آیا زموږ ډېرو خبرو د چوپتیا سپین وطن تر اشغال لاندې نه دی راوستی؟
 آیا کله مو چوپتیا غوره کړې.
 آیا مور کله هم چوپ شوي او غور شوي یو؟ آیا څه چې وایو نه غرېدلې کلمې او ویناوې دي؟
 که د نورو له خزانو د خپل فکر د جبونو ډکول!
 مور ځینې شیان په خوله غواړو، ځینې شیان په خپل خیال او پتو احساساتو کي ساتو؛

خځني شيان بيا په فكر كې لرو او هره شېبه د خپلو غوښتنو فصل رېبو.
 بنايي ووايو ما دغه يا هغه شې نه دی غوښتي!
 ناکامی او ناروغی، لورې او تندې، یخنی او گرمی، غمونه او دردونه هیڅوک نه غواړي؛
 نو دا له کومه شول؟!
 راځئ چوپتیا تجربه کړو،
 راځئ چوپتیا ته غور شو، گوندي د ژوند لوی لوی رازونه واورو.
 ***

خپل شتون راوباسم

د ژوند ساره او تاوده ټول له خپل اصیل کوره د جلا شوي روح د اړتیا له مخې دي.
 هر وضعیت، هر قالب یوازي د روح د اړتیاوو له مخې شتون لري؛
 نو فرد هغه څوک کيږي چې ذهن او کړنې یې راوړي.
 فرد خپل لیکل شوی کتاب دی.
 دا چې په یوویشتمه پېړۍ کې مولانا رومي د نړیوال ستري او مادي ځپلي نسل د پام وړ ګرځېدلی؛ مور ته
 را بنیي چې انسان د مادي، فزیکي او جسمي لورو، تندو او اړتیاوو ترڅنګ معنوي اړتیاوې هم لري.
 او دلته دی چې شمس، مولانا، بايزيد، حافظ، رحمان او کبير د معنوي مندې لاره د کلام په ډيوو
 روښانوي.
 انسان ورو، ورو او د فردي تجربو له لاري د خپل اصیل حرکت او معنوي سفر لاره مومي.
 او دا بندي چې وګړي، څاروي، مرغان، نباتات او حتا مادي اجسام ټول د ستري الهي پروژې ګډونوال
 دي.
 ***

د غږ میدان

مور سره ليري يو؛ خو دا واټن يوازي جسم ته معنا لري.
 غږ زموږ روښار دی. غږ زموږ راشه درشه ده.
 غږ مور سره نيردي کوي. غږ زموږ میلمستيا ده؛ او مور هم کوربه هم کوربانه!
 مور غږ اخلو، غږ غږو او غږ رسوو.
 د غږ میدان زړه دی. پاخه او ښه، ښاد او مینه ناک غږونه یوازي له زړه را وځي.
 ذهن د ګټې غلام دی.
 ذهن انسان په مادي اړیکو کې ایسار ساتي.
 یوازي زړه دی چې په غږ سره خندا، خوښي او مینه روزي.
 مور هم د زړه یوه پاچا ته واک ورکوي، څو غږ راباندې واورې؛ غږ ام واوروي او غږ کې مو بوځي.
 هر فرد خپله، خپله شپه لري. شپې تیاره جوړه کړي، څو مور دروني دنیاوو او کیهانونو ته ولاړشو.
 زموږ دننه نری هم ستوري لري، هم سپوږمۍ او هم روڼ لمر!
 همدا زموږ د اساسي ځمکو او وطنونو ټاټوبی دی.
 مور هومره څه دننه لرو چې پوهه یې دننه راپکې وینه شوي.
 مور د خپلې اګاهۍ په وزرولو الوزو، او هومره الوزو چې اګاهي مو غوړېدلې ده.
 زموږ هستي، زموږ دنیا هومره ارته او پراخه ده چې لیدای او پوهیدای ورباندې شو؛
 نو شپه له دې خبرې سره ولاړه ده چې دننه نظر وکړو! دننه ولاړ شو؛
 خپل شخصي او فردي لمر شو؛ ویې وینو او ترلاسه یې کړو.
 ***

خپل کلی

مور او تاسو یو او دا تلپاتي حقيقت چي عشق شته!

عشق د ژوند جوهر دی.

هستی د عشق معنا ده.

دا انساني پوهه ده چي عشق يي په شته هستی، څيزونو، فکرونو او تمدنونو معنا کړی.

دا د ذهن له دريځي راوتی واقعييت دی. عشق ځای لري؛ خو چي ذهن يي معنا نه کړي.

عشق شته، خو چي وشي.

عشق په کولو پيدا کيږي؛ تر لاسه کول يي همدا دي.

او عشق دادی چي له ځان څخه وپوښتو:

«زه نورو ته څه کولای شم»

«خدایه!»

زما غوښتنی نه؛ ستا اراده دي تر سره شي!»

الهي عشق روح پنځولی. روح نوم نه لري. وطن يي هم نوم نه لري؛ پرته له روح چا هلته پښه نه ده ايښي.

د روح کور د ژوند په هيواد کي دی. د غبر او رڼا رودونه روان دي او د روح کور ته همداسي لار

ور غځي دلي؛

د خيال سترگه مور هلته وړي.

د روح کلی د خيال په وزرو موندی شو؛

او د خيال بيړی يي له ځنډه مور ته ولاړه ده،

چي زړه له ځانه خوشي کړو؛ خيال را وپښيږي او بيا «زمان» يا «مکان» نشته؛

مور پرته له ځنډه په «خپل کلي» کي يو.

***

د غبر په عمر زاړه او پاخه

غبر اصیل دی. نور اصیل دی. غبر او نور د انرژي د نه پيژندلي سمندر لاره-پوهه له ځان سره لري.

زما او ستاسو دا نړی، ستوري، لمر، سيندونه، کبان او هستي ځکه ژوندي دي چي غبر او رڼا را اوري.

مور د غبر او رڼا عاشقانه انرژي په حرکت او څپه راوستي يو. او لاره هم پرته له ځنډه په «کور» ورسپره

ده؛

ځنډ يوازي په ذهن کي دی.

روح نه ځنډيږي.

روح د خدای دی.

او خدای شته؛ زيات نه تشریح کيږي.

خدای نه تشریح دی، نه تفسير؛ خدای دی.

غبر مينه او بنکلا ده. غبر ژوند او بقا ده.

مور د غبر په عمر زاړه او پاخه يو.

مور غبر جوړ کړي غبر مو لوړوي.

زموږ گامونه د غبر په اندازه ارت او لوړ کرل شوي.

مور د غبر څپره او ننداره او سورلی يو.

زموږ جسم، زموږ حواس، ذهن ټول د زمان او مکان په پولو کي ولاړ دي؛

خو غبر د زمان او مکان دېوال څيږي کوي.

غبر تر هرڅه وځي، الوزي.

غیر تر زمان مشر او تر مکان ارت دی؛ نو راحی زره غبر ته ورکړو.
 راحی هغه اصیل غبر پسي د خیال په سترگه ووځو.
 راحی دننه ولاړ شو، په زرونو کې دیره شو او واورو، چې غبر د چا نښه او نوم دی؟
 ***

زه خپل ځنځيري

د غبر او رڼا باران روان دی.
 هستي شېبه په شېبه ژوند اخلي او پرانیستل کېږي.
 زموږ د ذهن برجونه د هستی پولې او وروستی منارې جوړوي.
 موږ د خپلې اگاهی په پولو کې له غورځو پرځو ډکه نړۍ جوړوو او همدا مو د شناخت ځلي جوړېږي.
 موږ هغه څه لرو او منو چې د پوهې او اگاهی پولې مو ور رسیږي.
 زموږ دنیا، زموږ د اگاهی قد او هندسه ده.
 پرانیستي زړونه، پرانیستي دنیا لري.
 څومره چې له خپل زړه او خیال څخه دېوالونه، ځنځیرونه، له بنامارانو ډک غرونه
 او له اوره راغلي سیندونه لیرې کړو؛ هومره مو هستي غوړېږي؛
 هومره مو دنیا پراخېږي.
 نو خوب او سکون څه ښه دي. خوب او سکون هغه فرصتونه دي، چې موږ پکې غرونه،
 اورونه، دېوالونه او زندانونه نه لرو.
 بس همدلته پاتې کېږو او سپینېږو؛
 خوب او تشه کې ډوبېږو.
 ***

زړه کې کرل شوي کرښي

« له فکره، حواسو، خاطر و سپین پیدا وم؛ ناڅاپه په جسمي حواسو کې راوینس شوم. زه چې هیڅ
 و خوځېدم، په شیانو ولگېدم. د شیانو د دنیا یو (شی) شوم. د زمانې یوه پاڼه شوم.
 هی هی له ما هیڅ هېر شو. هیڅ له شیانو ډېر، ډېر، ډېر غټ دی. نه پوهېږم څه را شوي؛ زه باید ځان
 پرانیزم.
 دا ټولې اېلتي د ځان پرانستلو هلي ځلي دي...
 غواړم وسوځم. غواړم په هر شي، په هر چا، په هر اور کې وسوځم.
 غواړم په اور کې دننه د ژړا چیغې شم؛ د اوبنکو دارې شم. غواړم د خدای سپین اور د ما څېره، نوم، او
 شخصیت وخورې، لولپه کړي. ټول ځان می خدای ته تش او سپین پاتې شي! هی هی چې موږ څومره
 ټنبلان او کم سواده یو. موږ یوازې مجسم، مجسد، لمسي حواس او پېژندنې لرو. موږ هیڅمهال نوي،
 تازه او سوچه شیان نه دي لیدلي. دا ټول عمر د نورو د فکرونو او عادتونو په میتیازو کې کښې ناستلي،
 پاڅېدلي، غږېدلي او اوسېدلي یو»
 راحه ذهن پرېږدم، خاطرې پرېږدم، زړه یادونه او دردونه پرېږدم.
 راحه زړه او ذهن تش کړم.
 راحه تش او سپین پاتې شم.
 راحه مینه وکړم؛ بې له دې چې څه وغواړم! هو مینه وکړم او هیڅ ونه غواړم.
 خدایه!
 زه خپل برخلیک زړه ته سپارم؛ زړه کې می همدا کرښي له ابدې کرل شوي.
 زه د هغه لوی زړه کښت یم.

***

د کلمې کور او کلی

دوستانو د صوت او کلمې قافله د هستۍ په زره زره کې خُغلي او ژوند ویشي.
ژوند خُکه پایښت مومي؛ چې کلام مینه ده او بي له خُنده اوروي.
او مینه خُکه شته؛ چې خدای شته.
ژوند په کلمه غږیږي. کلمه خپله ژوند دی. مور د غږ او کلام په قلمرو کې اوسو.
ادب، شعر، کیسه، روایت دا هرڅه د کلام د فصل وچې میوي دي، چې په رسالو او کتابونو کې دپره
کيږي.
کلام شته، او مور یوازې شته کلام غږولای شو.
زموږ زیات تلاش دادی چې کلام څرگند کړو.
مور په جامو اموخته شوي یو. او د کلام په لیدلو او اورېدلو کې زموږ زیاته پاملرنه کالب او جامو ته ده
مور د کلمې په کاروان کې لاره و هو، او کلمه په زړه کې ده.
زړه د کلمې کور او کلی دی.
کلمه له زړه راوځي او هستي نوموي.
کلمه زموږ بیړۍ ده. مور په کلمه کې د خپل ورک کلي په لور مسافر یوو.
***

د ذهن دورې

ژوند شته. ژوند نه لږیږي. ژوند تل خُغلي؛
زیاتېږي!
څېرې، تیاري او رڼاوې رنگ بدلوي، ځي او راځي؛
خو ژوند هماسې تازه، ځوان، مست او عاشق لاره وهي.
هستي د ژوند څېره ده.
بي زمانه ژوند، ناپایه ژوند، آبدی ژوند او اصیل ژوند هغه وخت تجربه کیږي،
چې له څېرو والوزو، له تیاری واورو،
چې دېوالونه په خپل ذهن کې مړه کړو؛ دېوالونه ذهني دورې دي!
چې سپین شو، حواس هېرکړو، ذهن او د ذهن تلووسي وېدې کړو
او د خیال وزرې واغوندو، ولاړشو د زړه سپینې دښتې ته.
او په سپین خیال کې ساه وباسو.
دادی شپه ولاړه، ورځ ولاړه، زمانه ولاړه، مکان ولاړه...
هرڅه ولاړل؛ یوازې یو پاتې شو، یوازې یو.
های، دا خو هېڅ شی نه و، دا خو پرته له خدایه هېڅ شی نه و.
***

پټه نڅاه

«هدف یو؛ خو لارې جدا جدا!»
هر فرد په خپله ځانگړې لار کې دی.
لارې یوه خوا درومي؛ ټول د ابدیت مسافر دي.
دا هره لاره سپینه ده، شخصي ده او حقیقي.

هر وگړی د غږ سپرغی راوړی او د غږ سپرغی به مو خپل اصیل کلي ته وړي.
 او دا به هغه وخت کېږي، چې مور د غږ او رڼا له رانه ورکو سرچېنو سره بېرته اشنا شو.
 غږ او رڼا آسماني ورکړه ده؛ ځکه نو د ټولو لپاره ده، او د ټولو لپاره پرېمانه ده؛
 نو هرڅه شته، یوازی دا چې مور خپل زړونه پرانیزو
 او د خیال مرغه د ورک کور د باغونو په سفر خوشي کړو.
 ***

شعر د صوت د سمندر سپین کنډولی دی چې ویناوال یې د خیال په سفر کې څښي او مور ته خبرې تری
 جوړوي.
 شعر د غږ سپین توفان دی؛
 شعر غږ ښکاره کوي؛
 شعر غږ وايي؛
 مور په شعر کې د غږ را نه پټه نڅاه مومو، گورو او په غږ سره پیدا کیږوو.
 ***

ټول باور و!

د طبیعت سراسري موسم مور په یوه پاکه، وینځلي او تصفیه شوي هوا کې را چاپېرکړو.
 فضا چې زمور انسانانو د کړو وړو له امله د دودونو، گردونو، بخارونو او میکروبونو پراخ کښت پوښلي
 وه؛
 د واورې او باران څاڅکي، څاڅکي اوبه یې وینځي
 او باد مری پانې او وچ لرگي د طبیعت له ژوندي مخه را ټولوي.
 او مور سړو نیولي یو؛ په ځای او موقعیت په تنگ یو.
 مور ژوندي یو؛ خو ژوند نه کوو.
 مور له ژوند څخه دمخه او له ژوند څخه وروسته په فکر کې لرو.
 سمندر ژوند کوي او ژوند را (پو) کوي.
 د غږ او رڼا سمندر خپل نفس په مور کې خوشي کوي او دا ټوله مینه ده.
 مور د ابدې مینې نه لیدلي سمندر ساه شړلو او ساه را کښلو په پښو ودرولي یو؛
 نو د زړه درې ددغه عشق باد او باران ته پرانیزم.
 نه، درې او دېوالونه نشته، زما ذهن گڼله چې زما او مینې ترمنځ دېوالونه ولاړ دي؛
 دا باور می چې پرېښود، درې او دېوالونه دروغ شول.
 ***

د مینې نښې

د غږ او رڼا مینه والو!
 راځئ د زمان دا تش کور،
 دا تش هیواد په مینه وغورږو.
 راځئ د مینې ویش د خپل زړه له سمندر په پیل کړو.
 راځئ ددغه نه تشیدونکي سمندر مرجانونه، صدفونه او بی رنگه الماس
 د غږ او کلام په اوږو د یو بل پرخوا ورخوشي کړو؛
 هو، مور ټوله دنیا په مینه پاللی شو؛ هو، مور زړونه لرو.
 مینه د هغه چا په برخه ده چې خالصه مینه پر ټولو ولوروي.
 داځکه چې ټول ابدې نښې دي، هستي له مینې جوړ باغ دی.

راځئ زړونه سره هنداري كړو.
 راځئ د حواسو او ذهن پرځای د خبرو واگي زړه او خيال ته پرېږدو.
 راځئ هستی او ژوند ته د مینې په سترگه وگورو.
 پرېږدی چې هستي يوازي له مور څخه مينه واوري،
 يوازي مينه د تاريخ خاطر و ته پاتي شي.
 او د مادي دنيا له تللو وروسته زموږ كار او ميراث د مينې نښې وي؛
 خدايه!
 ددې هرڅه په خاطر شكر!
 ***

مور غږول

د روح آزاد گريبت اوږدې زمانې د مادي عقل په كپس كې تېروي،
 چې د اصلي آزادي او معنوي لمر د سمندر موجوده او څپي يې ووهي او راويښ شي.
 او بيا دا مهال پوهيږي، چې دا ذهن جوړكړي د تېلو او غوريو ډيوې او څراغونه څومره كانه او ړانده دي.
 او له هغې شپې د خپل معنوي ټاټوبي او وطن لاره نيسي.
 موري د (مور ورځ) راغله ځي او راځي او ته پخپلو يادونو سره زما د خيال او عاطفې ځمكې له سره
 شني كوي!
 خوري او د ژوند بادونو او بارانونو(شني) كړي، له ريښو ويستي ارواح! ته زما مور يې.
 زه ستا د لمنې گل يم.
 زما د ژوند سپرلی، ځواني، مستي، غورځي، پرځي،
 په تا كې ويدي وي او هره ورځ راويښيږي.
 موري!
 زه هره شپې به پخپل ژوند سره تا راويښوم.
 نه پوهيږم ولي زما پرځيره ستا ښكلا څوك نه ويني!
 موري!
 زه ولي په هنداره كې ځان وينم!
 زما نوم، زما ژوند تا غږولي.
 ته خدايي شپې لي يې!
 زه ستا سندره يم.
 موري، ته هره شپې به ساه باسي؛
 لكه زه چې ساه باسم.
 زه غواړم په تا كې ويدي سندرې وغږوم؛ موري زه تا غږوم.
 اولمير هم يوې مور دنيا ته راوړی و.
 د احمدظاهر ټولي سندرې په مور كې ويدي وي.
 ملنگ جان د مور وچ او كنگل وهلي او دمه شوي غږونه ژوند ته راوړل.
 هر ويناوال «مور» غږوي.

نوي كايې ناتي

اه، شكر خدايا! شكر دنيا ټوله نوي او تازه ده.
 زه نن هغه دنيا گورم چې هيڅمهال نه وه.

دا نوي دنيا، نوي نړۍ او نوي ژوند دی!
 دا نن شوه چې زه کايېنات نوي مومم. کايېنات ټول نوي او تازه دي.
 کايېنات ژوندي دي؛ له ژونده ډک دي. کايېنات خدای پيدا کړي. او د هغه زمانه تل تازه؛
 تل نوي ده! کايېنات له دغه غره ډک دي.
 کايېنات له نويو کلمو او ويناو ډک دي.
 کايېنات تازه د تخليق له زړه راوتي؛ تازه ورم غروي.
 کايېنات تازه ليکل شوي. زړه زړه د کايېناتو له تازه ويناوو او کلمو ډکه ده.
 حتا يوه شنه پانه، حتا يوه وړوکي چوغکه، حتا يو وړوکي کب د نوي شي بي غږ دی.
 ټول خبرې کوي. ټول غږوال دي.
 ټول پاکه او سپېڅلي ترانه غروي؛ همدا يې دعا ده همدا يې شکر کول دي؛
 زه له کايېناتو سره خپل زړه او خوله او پټ حواس شريکوم؛
 هو، ژوند همدا دی!
 * * *

مينه شته؛ ژوند شته

زه په ځمکه اوسم؛ په ځمکه کور او کلی لرم.
 ځمکه د کايېناتو يوه څانگه ده؛ ځمکه د هستۍ يو گل دی.
 ...زه په وينه له ځمکې سره يم؛ خو چې شپه شوه، زه پريوتم،
 حواس ویده شول، ذهن ارام شو؛ زه بيا چېرې را وينېږم؟
 زه په خوب کې د کومو ځمکو ميلمه يم.
 زما خوبونه د خدای په بې شمېره کايېناتوکې نوي تجربې دي.
 خوب بې لگښته بېرې او وزرې دي چې ما د نا اشنا ځمکو ليدلو او تجربه کولو ته ور ولي.
 خدايا! په دومره لويه او ناپايه هستۍ سره ماته اسانه را زده کوي چې يوازې مينه کوي.
 که مينه نه وي ټول کايېنات مري.
 چې خدای شته، مينه شته.
 چې مينه شته؛ ژوند شته او روح به تل شتون ولري؛
 کټ مټ لکه زه، ته، هر گړی!
 * * *

خدای شته

«غواړم وسوځم. غواړم په هر شي، په هر چا، په هر اور کې وسوځم.
 غواړم په اور کې دننه د ژړا چيغې شم؛ د اوښکو داري شم.
 غواړم د خدای سپين اور د ما څيره، نوم، او شخصيت وخورې، لولپه کړي؛
 ټول ځان مې خدای ته تش او سپين پاتې شي!
 هې هې چې زه څومره ټنبل او کم سواده وم؛ ما يوازې مجسم، مجسد، لمسي حواس او پيژندنې لرلي؛
 دا وچې کلمې هم همداسې راڅخه تويې شوي!
 ما هومره زمانه نوي، تازه او سوچه شيان نه ليدل.
 دا ټول عمرونه د نورو د فکرونو او عادتونو په ميتيازو کې کښېناستلی، پاڅېدلی، غږېدلی او اوسېدلی
 وم.
 څومره ځان تېر باسم. څومره نور په خپلو ژوولو او کمزورو خبرو ټيل وهم.
 دې نړيوال تمدن ته وگورئ، نړۍ زما د لاس نانځکه ده؛ خوکه وایم نړۍ د ژوند چرگه ده؛

هم د لاس نانځکه ده.
که وایم نړۍ د مجسم، مجسد او لمس کېدونکي مرگ هنداره ده؛
بیا هم نړۍ د ذهن نانځکه ده.
وگری یوازی د خپل ذهن له انعکاس سره لاس او گریوان کېږي.
نړۍ له ذهن څخه راټوکېدلې زما د ذهن د هلوځلو مسافه ده»
چوب به شم؛ سپین به شم خدای شته، شته، شته!!!
***

د ۱۳۸۸ ل. کال د سلواغې ۲۴ مه
د غږ او رڼا ټولگه همدا شېبه د کلمو په ورا کې ووته
هرڅه خدای تعالی ته سپارم!
وفا سمندر

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**